(ZEITUNGSDRUCKSACHE)

КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

Народній часопис для Ґенерал-Губернаторства

Ч. 94. Краків, 23. вересня 1940. Рік I.

„Krakauer Nachrichten"
Ukrainische Volkszeitung
für das
General-Gouvernement

Adresse der Redaktion:
„Krakauer Nachrichten"
Krakau, Orzeszkowagasse 7. II
Fernsprecher 104-81.

Adresse der Administration:
Krakau, Karmeliterstrass 34
Fernsprecher 230-39

30 сот.

ПЕРЕДПЛАТА
в краю і закордоном:
місячно 3 зол. 50 сот.
чвертьрічно 10 зол. 50 сот.
піврічно 20 золотих
річно 40 золотих
Курс 1 нім. марки 2 зол.
Адреса Редакції: Краків, Ожешкової 7, тел. 104.81
Адреса: Адміністр. Краків, Кармелітська 34, тел. 230-39
Дирекції: ч. тел. 137-42

ВИХОДИТЬ В ПОНЕДІЛОК, СЕРЕДУ І ПЯТНИЦЮ

Райхсмаршал Ґерінґ над Льондоном

НАСЕЛЕННЯ ЛЬОНДОНУ НЕ МАЄ КУДИ ХОРОНИТИСЯ ПЕРЕД НАЛЕТАМИ. — НІМЕЦЬКІ БОМБОВИКИ НАД АНҐЛІЄЮ.

Начальна команда німецької армії повідомляє, що марш. Ґерінґ проймав участь у налетах на Льондон. Ґерінґ особисто кермував літаком, причому супровожали його два ловецькі літаки. Марш. Ґерінґ хотів особисто перевести обсервацію акцій летунства над Льондоном. Після повороту марш. Ґерінґ висловився з признанням про німецьке летунство та його діяльність.

Факт, що найближчий співробітник канц. Гітлера, марш. Ґерінґ особисто кермував налетом над Льондоном викликав у світі велике враження. З другого боку виявляється, що німці панують у повітрі над Льондоном.

Дня 17 ц. м. німецькі літаки продовжали налети на Льондон у день і в ночі. Скинено бомби різної ваги, причому знищено водопроводи, газівні, залізничий двірець і інші військові обекти.

Анґлійські літаки ушкодили у північній Німеччині мешкальні доми.

Слід підкреслити, що дві третини населення Льондону не мають куди схоронитися, бо льондонські пивниці назагал не пригожі на протилетунські схови.

Рібентроп у Римі

Берлін, 19. 9. Німецький міністр закордонних справ Рібентроп прибув до Риму. Приїзд німецького міністра до столиці Італії має наскрізь політичне значіння. Річ у тому, що від 1938 р. обидві ці держави спільно обговорюють, узгіднюють і вирішують всі важніші проблими, що торкаються Европи. Хоч від останньої розмови Рібентропа з ґр. Чяном проминуло ледви кілька тижнів, то всеж таки воєнні події видвигають нові питання, що їх слід розвязати.

В оцій зустрічі обговорять два державні мужі поруч інших і справу нової Европи, що вже тепер стає дуже пильною.

—o—

Розмова Мусолінія з Рібентропом

До Риму приїхав Рібентроп у четвер полудне. Його привітав на залізничому двірці ґр. Чяно дуже сердечно. На двірці були приявні високі державні достойники, італійський посол у Берліні Альфієрі, німецький посол у Римі, ґубернатор Риму й еспанський посол та інші.

Населення Риму уладило німецькому міністрові величаву овацію. Дорога, кудою переїзджав Рібентроп замаєна була прапорами, тощо.

Міністр Рібентроп відвідав Мусолінія і відбув із ним двогодинну розмову. У часі тієї конференції заторкнено всі важкі питання, що відносяться до майбутнього Европи. Порушено теж справу Африки, де італійські війська раз-у-раз добувають нові перемоги. Слід відмітити, що в звязку з Африкою тісно звязане питання Середземного Моря, де теж уже кінчається панування Анґлії.

Не від речі відмітити, що саме тепер у Берліні перебуває еспанський міністр внутрішних справ. Річ у тому, що Еспанія вповні солідаризується з державами всі.

—o—

Бомби над Льондоном

Краків, 20. вересня 1940.

„Хочете війни — будете мати війну", заявив Канцлер Гітлер у відповідь на гордовиту поставу анґлійців, що відкинули останню мирову пропозицію Німеччини. Але щойно в останньому тижні вони дістали ту війну та довідались, що значить війна. Бо до цього часу лише чували про війну та не дуже вірили зачутим оповіданням, тим більше, що ті зпоміж їхніх земляків, які самі вже бачили війну у Норвеґії чи Фляндрії — вийшли з неї ціло і таким робом самою своєю присутністю змягчували враження своїх оповідань. Від тижня вперше від непамятних часів анґлійський нарід та анґлійська земля, облита звідусіль Атлянтійським Океаном та Північним Морем, стали безпосереднім предметом атаки з европейського суходолу. Коли анґлійці чували, що Варшава стала „надвислянськими Помпеями" — байдуже здвигали раменами; коли прийшла звістка, що французи були мудріші та зреклися романтичної амбіції проголошувати твердинями чиншові камяниці Парижа — анґлійці злісно казали про них, як про зрадників. Сьогодні здійснюють запевнення свого премієра, що краще у звалища й попіл перемінити Льондон, ніж віддати його в руки німцям. У звалища й попіл перемінюється найбільше місто Европи, столиця Великої Британії, місто, що тільки з Ню Йорком суперничило щодо того, котре з них є справжньою „метрополією світа". Великанське місто, в якому живе стільки людей, скільки рахувало все населення колишніх трьох східньо-галицьких воєвідств, переживає від тижня пекло, яке невинно називається війною 1939/40 року.

Коли у місяцях передвоєнної гарячки читали люди по ґазетах про „тотальну війну" — не мали найменшого поняття, що воно таке. Чи це прикметна людській вдачі наївність, яка завсіди є товаришкою примітивних сотворінь, чи це природний гін до ідеалізму та віра, що „буде краще" а не „гірше", чи нехіть думати про неприємні річи та звичка майбутні сподівання міряти міркою минулого досвіду, досить, що мало, справді дуже-дуже мало було у світі одиниць, які уявляли собі, як виглядатиме найближча війна. Правда, колись давно люди знали вже, що війна, це не тільки болюче розстання родин зі своїми батьками, чоловіками, синами, які з музикою, шумно й гучно виряжались у поле, щоб вернутися — хто калікою, хто лиш як спомин, а хто переможцем чи переможеним, з однаково пошарпаним здоровлям та порваними нервами. Війна, бувало, означала і для цілого населення нужду й поневірку, скитання по лісах, наскок ворога, що палив міста і села, тисячами загортав людей у полон, з переможених стягав гарачі. Але в новітніх часах війна ставала щораз більше справою самих тільки вояків, самих тільки — армій. Цивільне населення було тільки допомічним орґаном армії, було її резервуаром, її матеріяльною та моральною підтримкою. Рідний край і

рідний нарід був запіллям, впереді якого стояли борці. І коли навіть війна шаліла у густо заселеному краю — цивільне населення терпіло тільки посередньо, здебільша тільки своїм дорібком, який ішов з димом, щоб не стояти на перешкоді военним діям. Народи не були предметом атак — збройні люди атакували збройних людей, армії змагали до того, щоб розбити армії. Безборонний нарід тримався осторонь боїв і війська не воювали з „цивілями".

Поділ на армію та цивільне населення став у практиці нинішньої війни нісенітним анахронізмом. Ми дожили часів, коли високий церковний достойник, епископ англіканської церкви, кидає пламенні слова про місію — стерти з поверхні землі німецький н а р і д. Не армію, не фабрику зброї, ні не летовище, а нарід, — зі старцями, жінками, дітьми, з культурою народу та з його джерелами прожитку. Колись бувало — міста ділились на дві частини: оборонний замок та підзамкову дільницю купців і ремісників. Зближався ворог — цивільні могли хоронитись за мури твердині та помагали оборонцям, або — втікали углиб краю. Сьогодні міста густо поперетикані касарнями, фабриками, майстернями, які всі змобілізовані працювати для війська та служити справі війни. І все населення перетворилось у колісцятка, які разом обертаються в одній военній машині. Про вислід війни рішає не тільки настрій, підем, вояцьким запалом надхнена мораль нації, дух мілітаризму чи дух пацифізму. Про вислід війни рішає теж хист організації: організації не лиш самої армії, але й цілого народу, всіх його продуктивних можливостей, всіх потенціяльних сил, тих, які потрібні армії. Яку ж границю повести поміж поняттям нації та армії, поміж поняттям вояка та цивіля, коли вся нація запряжена до возу війни, коли війна рішає не про місце прикордонних стовпів на кількадесять кільометрів ближче чи дальше, а про екзистенцію нації у буквальному розумінні?! Щезає давня лінія поділу і замість неї приходить — тотальна війна.

Тотальна війна — це бомби над Берліном та бомби над Льондоном. Зруйнований дім Ґетого у Ваймарі та збомбардована Бекінґгемська палата у Льондоні. Це брак світла, води, ґазу, палива, харчів, брак комунікаційних засобів, це нужда, скитання, це години, дні і ночі, тижні і місяці вічної непевности життя міліонів, це деґрадація людини, що як колись у скельних печерах перед стихією буруну — тепер ховається по пивницях перед стихією хуртовини, що над їх головами валить мов паперові домики великанські залізо-бетонові будівлі. Тотальна війна це одночасно визов, кинений людській вдачі, щоб вона добула з себе все, що в ній найблагородніше, щоб вона піднялась на висоти геройства такого, як його проявляли лицарі, що переживали всі страхіття хрестоносних походів.

У Льондоні були автори видовища, у Льондоні були його режисери й у Льондоні сидів суфлер. Із Льондону підняли у вересні 1939 р. занавісу. Але та дія, яка тепер іде над Льондоном, виходить інакше, ніж її уявляли собі анґлійські творці страхітливого видовища. Всі познаки кажуть, що це вже третя дія. Після неї ітиме вже тільки епільоґ: формування нового обличчя Европи.

—o—

З МУЗИЧНОГО ЖИТТЯ У КРАКОВІ.

Про український хор у Кракові вже була в нашому часописі декілька разів згадка, остання про те, що хор поповнений, що до його складу входять дійсно надійні, нові сили та що він готується до великого репрезентаційного концерту на дохід Червоного Хреста. Цей концерт відбудеться вже в першій половині жовтня при співучасті окремо запрошених солістів, між іншим прийме в ньому участь і відомий оперовий співак, Дольницький. На днях появиться оповістка з подробицями та докладною програмою.

Анґлія втратила поверх 2.000 літаків

Німецька начальна команда подає, що анґлійська повітряна фльота потерпіла впродовж серпня і вересня ц. р. великі втрати.

У серпні втратили анґлійці 1.354 літаків. У першому тижні вересня втратила Анґлія 481 літаків, а в другому зістрілено 261.

У середу, т. є 18. ц. м. німецькі боеві літаки заатакували доки й пристань у Тілбері, спричинюючи великі шкоди.

Інші знову атаки спрямовано на збірниці нафти в Порт Вікторія. Внаслідок бомбардування три збірники нафти спалахнули. Корабель-цистерну, що мав забрати бензину, теж поцілено бомбою.

У повітряних боях над ґрафством Кент зістрілено 15 ворожих літаків. Німці втратили 3 літаки.

Льондонська інформаційна служба повідомляє, що на східньому побережжі Канади висіло 14-ох моряків із корабля »Тарнляй«, який затоплено на Атлянтійському Океані.

—o—

Велика італійська офензива

ПРОЛОМ ОПОРУ АНҐЛІЙСЬКИХ ВІЙСЬК

Начальна команда італійської армії подає, що італійські війська в північній Африці добули Сіді ель Барані. Анґлійці ставили завзятий опір, але не видержали наступу. У боях приймали участь лібійські відділи. Визначну ролю в тій битві відограло італійське летунство, що безщадно нищило ворожі формації. Зістрілено 5 ворожих літаків, 4 італійські літаки не вернулися.

Ескадра бомбовиків знищила пристань Мікаба на Мальті. У східній Африці італійські літаки бомбардували ворожі обекти в Судані. Ворожі налети не спричинили замітної шкоди.

Італійська команда повідомляє, що ворожі морські сили намагалися протиставитися італійцям у морській прибережній полосі між Бардією і Сіді ель Барані. Одначе італійські бомбовики примусили їх до втечі. Також затоплено ворожий кружляк, — 10.000 тон містоти.

Італійські летуни дошкульно переслідували ворожі кольони.

—o—

Святочні роковини Залізної Ґвардії

Букарешт, 19. 9. Перед кількома днями обходили румунські націоналісти торжественно роковини оснування Залізної Ґвардії й її основника Кодряну. З тієї нагоди ґен. Антонеску виголосив промову до членів Залізної Ґвардії, закликаючи їх до карности і праці. Як відомо, ґен. Антонеску є тепер премієром. — Він заявив, що рільництво в Румунії буде користати з різних допомог із боку уряду. Також і промисл буде відповідно уладжений.

Слід завважити, що тепер у Румунії відбувається основна чистка в усіх ділянках державного життя. Усувається жидів і різних доробкевичів. Уряд ґен. Антонеска доволі енергійно взявся до праці над переведенням реформи в нутрі держави.

—o—

Протимасонський трибунал в Еспанії

Мадрид, 19. 9. В останньому часі створено при уряді еспанського премієра спеціяльний трибунал із трьох осіб, що має за завдання поборювати масонів і комуністів. У склад трибуналу входять один ґенерал армії і член Фаланґи. Годиться відмітити, що в Еспанії масони і комуністи були доволі розпаношилися.

Туреччина оборонцем Греції

Рим, 20. 9. Кореспондент римського часопису »Пополо ді Рома« повідомляє зі Стамбулу, що президент Туреччини, Ізмет Іноні, мав заявити, що Туреччина приступить до війни лише тоді, якщо її заатакує друга держава, або якщоб у східній частині грецької Тракії зайшли якісь провокаційні виступи.

Здогадуються, що між Туреччиною і Грецією істнує тайний військовий договір. Тому ось Туреччина уважно слідкує заподіями у Греції. До Атен виїхав турецький посол. Еніс Акаґен.

—o—

Важна нарада в Мікада

Токіо, 20. 9. Офіційно проголошено урядовий комунікат, що у палаті японського цісаря відбулася важлива тригодинна конференція. Порушено найважніші національні питання. У конференції приймали участь крім мікада шеф ґен. штабу армії і маринарки, князь Коное, міністр війни, міністр закордонних справ і скарбу, президент уряду плянування, президент тайної державної ради і визначні політики. Про вислід наради не проголошено ніяких подробиць.

ЮЛІЯН ТАРНОВИЧ 9*)

20 літ неволі

ЛЕМКІВЩИНА В КІГТЯХ ЧОРНИХ ДУХІВ

В житті одиниці буває деколи одна година дуже тяжка, як стріне людину нещастя, одначе в житті збірноти - народу дні й місяці не грають такої ролі, якщо зло не є загальне. Знов же кажуть старі досвідчені люди, що — кого Бог любить, того й досвідчає.

Це може в повному того слова значінні сказати та задокументувати про себе Лемківщина. Бо ці хрести, які раз-у-раз падали на цю нашу країну, могли найсильнішого заломити.

Стихійні нещастя, пошести, тиф десяткував населення Лемківщини в 1927, 1930, 1933 роках. У першому році пр. у такому малому сільці, як Романівська Рудавка (38 хат) тиф майже третину населення скосив. Були випадки, що в одній хаті покотом лежали батько, мати, донька, сини, та хто оставсь при житті, не знав деколи, де поділася його рідня, або один член з рідні, якого похоронили в часі хворобі осталої людини. Казали лікарі, що з води люди хворіють і потім умирають. Але ці лікарі (розуміється поляки, бо українець лікар боявся поселюватися в „далеких, недоступних" горах!) не старалися збагнути дійсної причини цих частих на Лемківщині пошестей. Адже треба було й в часі здорового року навідатися в лемківську хижу та провірити, як живе це населення, що їсть та які гігієнічні обставини в селах. Одначе це зовсім не цікаве для поляків було, бо на їх думку Лемківщина й так призначена — „як слабша" — на загладу, а вигибати буде її люд, то ще краще, бо тоді буде більше місця для польщини зі своїми мазурами.

Не маємо місця й зокрема всіх статистичних даних під рукою, щоб ширше обговорити про загальний стан здоровельности цілої Лемківщини. Зрештою це дуже важне питання заслуговує на окреме опрацювання. Ми тільки одне докинемо, що тодішня верхівка на Лемківщині мало з свого боку чинила, щоб нести ясне світло кращого життя для населення Лемківщини. А самим карболем, чи теж кнайпівською курацією ніхто ще не вилікував більшого числа смертельно хворих людей.

До того жиди, що засілися таки на добре в лемківських селах і цю обставину для себе використовували. Вони нашіптували до вуха населенню, що всему його нещастю завинили священики, бо заборонили пити людям „зорівку", а „хлоп", як не випе водки, то мусить хворіти. Може б і дійсно люди висміяли такого „мудрого" жида - дорадника, якщо деякі тодішні несвітські провідники народу не втратили б унаслідок свого поступування та своєї поведінки довіря серед своїх односільчан. Але про цю справу не пора ще сьогодні ширше розписуватися. Нагоду найдемо в іншій нашій розвідці та висвітлимо належно все.

Лихо загосподарена Лемківщина ще робить один нерозважний крок. Не тільки, що закидає доходове скотарство, але випродує свою робучу силу волів і заступає їх жидівськими шкапами. Кажемо „жидівськими" тому, що торгівля кіньми находилася в цілости в жидівських руках, які „женили" та „розженювали" наших ґаздів так довго

своїми шкапами, доки всі ялівки, корови не пішли на бубон, або вичистили ґаздівську хижу з останнього сотика. Треба було приїхати на торг до Фриштака, Горлиць, Берегова, Коросна, Романова, Буківська та інших містечок у Лемківщині, та побачити, скільки прокляття, благань і сліз лилося, як ґазда вертався з торгу, з голим шнурком або уздечкою, бо й заплаченого коня не дали йому жидівські пявки. А польський поліцай, як когут на своїй оборі, коверзував по торговиці, брав від своїх спільників жидів хабарі, пиянствував з ними на конто добрих „інтересів" і сміявся в кулак з „глупіх хлопув". Мало того, але польські шляхтичі обшарники на спілку з жидами — за тихою згодою поліцаїв і прикордонної сторожі десятками пачкували коні до тодішньої Чехословаччини, бо на цьому боці вимантили за дурні гроші гарного лошака від ґазди, а там молодий кінь платився в грубих долярах. Між цими „гандлярями" були й деякі несвітські люди, що їм їхня етика не забороняла займатися таким ділом, як саме їздити по кінських торгах. Яку ж могла мати повагу така людина, що її люди бачили разом з жидом на жидівському возі?! Що внаслідок того люди насміхалися з „таких" спільників, не віддавали публично при зустрічі чести такій людині, це було б може й не сталося загальним згіршенням й нещастям, одначе в тому вже находилася нитка, яка мережала шлях до жидокомуни. А ця язва великанські шкоди спричинила нашій національній справі та в першу чергу нашій Церкві на Лемківщині.

Відціля також простий шлях до сектарства, бейбелництва та жидівських „доктрин", що діяли на загладу нашої Церкви та наших національних стремлінь у Лемківщині.

Незорґанізоване населення Лемківщини використовував кожний, хто тільки хотів. Бо поляки доцільно вели таку політику, щоб нарід Лемківщини ходив одинцем і тим

самим не міг виявити своєї рішучої постави. На доказ цього гляньмо на дрібничкову ділянку з господарського життя Лемківщини. У лісах Лемківського Бескиду є дороку безліч лісових ягід і грибів. Але в селах не було організації, що взяла б у свої руки не тільки збірку цих плодів, але й скуп, збут і перерібку такого цінного скарбу наших гір. Не можемо приписати й полякам такої власної здібности в зорґанізуванні самих себе, хоч іншим не давали такої змоги. Їх виручував жид. Але як спритно та заразом хитро! Жид з Тарнова поїхав до Анґлії й там відчинив фабрику соків та овочевих мармеляд. Але не тому, щоб йому Анґлія найбільше подобалася, тільки тому, що польський цукор удесятеро дешевший в Анґлії, як у самій Польщі. Відомо хіба, що в 1929—34 рр. за 1 кґ. цукру треба було на місці платити 2.— зл., а до Анґлії польські „господарники" висилали свій цукор для анґлійських коней льоко Льондон 21½ сотика за 1 кґ. А за 1 кґ. малин у Лемківщині найвище в тому часі платилося 20—50 ґрошів; отже тарнівський жид, сидячи в Анґлії в своєю фабрикою, кокосові інтереси робив, присилаючи з поворотом до Польщі свої повила й мармеляди — льоко (навмисне беремо цю місцевість!) Тарнів 1 кґ. — 2.80 зол. з етикетою „Мейд ін Енґлянд".

Ця незорґанізованість у господарському житті Лемківщини в першу чергу вдаряла в розвиток її культурного життя. Голодне, на всі сторони використовуване село, переслідуване за правду, не могло само від себе думати про вищі потреби свого „я".

Великим нещастям наповнювалася лемківська рідня в часі слітних років. Бувало,

пр. у 1929 році довга слота в передвесняному сезоні спинила перші роботи в полі. Збіжжя не достигало, бо в деяких більше гористих околицях Лемківщини, або на вище положених полях і низький овес не міг видати доброго зерна, так скоро майнуло літо й студена осінь спинила ріст збіжжя. Ще гірше, як слота захопила збіжжя на пні, в полукіпках, або на пометі. Зерно зростало, висипувалося, гнила солома в [illegible]. А нарід мусів задовжуватися та йти до жида купити збіжжя на хліб і до засіву. Жид умів продати збіжжя, бо в 100% дорожче брав за фальшовану вагу, збіжжя з піском, дуже часто перед торгом мочене водою, щоб вага більше виказувала.

Могло деколи ввижатися, що над цією країною зависнуло якесь прокляття та нарід засуджений на все, що тільки хочете, тільки не на своє здорове життя. А поляки на цілий голос від себе кричали, що „велика кривда діється Лемківщині, бо занедбується цю країну так під культурним, як також і господарським оглядом!... І це діється вже від ряду літ, бо Австрія забувала про свої обовязки в цій землі та довела до соціяльних задрасненнь серед населення цих окраїн".

Політичне посунення Австрії, а саме патронування над зриваючим з царською Росією — а в практиці над ворожим до поляків — українським рухом — веденим головно священиками, насиланими з „малопольщі" нічого по думці поляків не може пошкодити польській справі на Лемківщині, бо (таке твердження ставила польська публична опінія!) „шляхи Лемківщини ведуть через важніші „малопольські" міста — Новий Санч, Коросно, Сянік до центрів Польщі — Варшави й Кракова".

Одним словом: поляки своє писали та розперізувалися над „занедбаною" гірською країною, а нарід своє думав і своїх шукав шляхів, що повели б його до правди.

*) Гл. »Кр. В.« чч. 86—93.

Холмське Свято

Уявім собі: минають століття за століттями, минає понад девять віків, а українські народні маси — колишні бужани, потім громадяни одної Волинської держави обабіч Буга, ще пізніше — мешканці сьогоднішньої Холмщини, Волині й Полісся, а нині — лише Холмської землі, рік-річно, безперервно, в день 21 (8) вересня напливають тисячними масами в Холм, щоб тут помолитися перед чудотворним образом Холмської Божої Матери.

Хіба ж це не величня, не всесильна національно-релігійна традиція, якою гордився б кожний нарід у світі?

Проща в Холм на »Пречисту« не переривалася навіть тоді, коли польський король »позичив« собі холмський образ Богоматери, щоб понести його проти козаків, а потім затримати його в варшавськім замку; навіть тоді, коли образ вивезено в 1915 р. в Московию, де він перебуває й сьогодні; навіть тоді, коли холмський собор захопили езуїти, й залишалося молитись в маленькій Івано-Богословській церковці.

Як безупинно тече ріка, так безупинно текли в Холм прочани від часу св. великого князя Володимира, що, як каже переказ, подарував холмський образ ще маленькому »городові« Холму.

Щоб зрозуміти, чим є Холм, колишня столиця короля Данила, для холмщан, треба зрозуміти силу оцієї традиції, душу українця холмської і околичних земель.

Хіба нема холмщанина, який би хоч раз у житті не побував на святі »Пречистої« в Холмі. Та й хіба міг би він спокійно жити й вмерти?

Найвищим щастям бувало для дітей, коли батьки брали їх на холмський відпуст. Найбільшою надією було для недужих, калік, вдів, заведених дівчат, покривдженої долею людини помолитися в Холмі на відпусті. Найбільшою школою національного самоосвідомлення для молоді було походити по тій Холмській Горі, яку здовж і впоперек зміряв своїми кроками Великий Данило.

Сьогодні Холм і його Данилова Гора, а на ній Пречистенський Собор, став найбільшою національною святинею й для всіх українців, що опинилися на цьому відгородженому клаптику нашої землі.

Холмський Собор сьогодні заступає їм і св. Софію, і св. Юр і Почаївську Лавру. Тож напевно, потягнуться вони 21. вересня на »Пречисту« з усіх усюдів. І це буде єднання українських душ і сердець, якого ще Холм ніколи не бачив і не пережив.

Аби лише небо всміхнулося блакиттю й сонце усміхнулося Холмській Горі ясною й теплою усмішкою.

В. Павлович.

За перевиховання українського селянства

Статут „Сільського Господаря" в своїх формальних підставах має за ціль піднести добробут українського селянства. Самозрозуміле, що від добробуту українського селянства і від добробуту інших українських суспільних верств залежить добробут цілої нації. З цього ясно, що для кожного українця, незалежно від його суспільної приналежности, не є байдужим, яке положення, значіння й ролю займає українська селянська суспільна верства в житті нашої нації. З цього ж і висновок, що творчою думкою — ідеєю статуту „Сільського Господаря" є: здобути українському селянству почесне місце в колі тих українських суспільних верств, які в осередку своїх змагань ставлять інтереси української нації, які йдуть їй здобути славу, могутність і добробут.

Найвищі інтереси нації диктують внутрішнє втручання в життя кожної суспільної верстви, в життя кожної окремої одиниці — члена нації. В Німеччині та Італії всі суспільні верстви є під взаїмною контролею й тому то там, в імя інтересів цілости, конфіскується зле ведене підприємство, відбирається в поганого господаря господарство та передається на власність тому, хто зуміє одно й друге повести так, аби воно було якнайліпше поставлене для добра цілого народу.

Коли прийняти під увагу, що внутрішне життя та зовнішня репрезентативність, і то навіть у державних народів, залежить у першу чергу від зорганізованости й здисциплінованости цілого суспільства, то наше внутрішнє життя та зовнішня репрезентативність тим більше залежать від цеї зорґанізованости та здисциплінованости. І це відноситься до цілої нашої нації і до її поодиноких верств, бо роля кожної суспільної верстви в житті нації залежить від її національної зрілости, від її вартости й від її зорґанізованости.

Коли придивимося ближче, зокрема, до нашого села, то побачимо, що саме нашому селові, якраз й бракує того всього, а в першу чергу зорґанізованости та карности. Навіть ті села, що здавалось би вже на відповідній висоті національної зрілости, під оглядом зорґанізованости й карности стоять дуже низько. Доказом того хоча би такі явища, коли то від кількох краплин дощу село зі стійки розбігається, не звертаючи уваги, і то на очах чужинців, на намагання свого провідника вдержати його в карних лавах. Найвищий час узятися якнайрішучіше до впорядкування українських селянських мас, і то мужчин, жінок, молоді й дітей, в орґанізаційні карні лави.

Єдиним, на вище згадані явища, ліком, коли б це в наших умовинах далося здійснити, те, в дослівнім розумінні, руханкові вправи дітей, молоді й дорослих, із одночасним вдійсненням ідеольоґічного перевиховання, як це напр. є в Німеччині й в Італії. В цих двох державах уся суспільність вишколюється мілітарним способом, хоча і не все для мілітарних цілей, але більше, можна сказати, для виховних цілей.

В теперішню пору, в добу коли ідеалом народів є: „бути народом вояцьким", ми мусимо також іти не в хвості, а попереду. Мусимо й ми пригадати собі нашу славну минувшину і тоді зрозуміємо слова: „Працюємо свідомі мети, щоб стати народом вояцьким і наближаємося до тієї цілі" — сказав Мусоліні в промові, виголошеній з вежі танку до 5000 італ. старшин та військових заступників чужих держав з нагоди великих маневрів у Альпах 1934 р. Яке місце й значіння ці народи призначують у тім ідеалі „вояцького народу" селянству, ось такий приклад: у 1934 році на святі жнив німецького селянства в Бікенберґу взяла участь і німецька армія, щоби тим створити з військовим вправ і полевих робіт, із гуку вистрілів і ударів плугів, із брязкоту шабель та дзвону кос, із співу військових і обжинкових пісень — символіку: *вояка й хлібороба.*

С. В. ЛЮБАРСЬКИЙ.

Дівоча гора

(Легенда)

Втомлені денною працею, ми вийшли на свіже повітря і піднялись на Холмську гірку. На широкі, безмежні простори, які стелилися перед нашими очима, спадав сумерк. Сонце вже давно сховалося за далеким обрієм. Місяць поринав у хмарі. Ніч була погідна. Над нами високо, високо висіло темно-блакитне небо, спокійне, мовчальне. Хмари розійшлися. На небі було зір, мов кіп на лані. Вони яскраво блимали, немов би усміхувалися до нас. А там, на обрії, високі пишні збіжжя хилилися від вітру, неначе морські хвилі. З долини підіймалися мушлинові хмари сірого туману, який, підгонений вітром, стелився на сусідніх полях. Ніч все тісніше й тісніше отулювала землю і все більше і невблагано накривала її своєю темрявою. Ген, там, десь далеко, далеко, в долині бухнув вогонь, а за ним полумінь, темний, червоний дим піднявся стовпом догори.

Ми полягали. Дехто сидів, а дехто розлігся на траві, дивився на небо, або на блимаючий вогонь в долині, — більш нічого навколо не було видно. Темрява ночі остаточно огорнула землю. Свята тиша панувала.

— Як би тепер які-небудь вороги до нас підкрались? — хтось сказав.

— Ну, то що? — вигукнуло кілька голосів.

— Та, нічого, — каже той самий, — мали б добру вечерю!

— Я це зробив би, а я це, — говорили всі один наперед другого. Але чути було тривогу в тих голосах.

— А ми би їх перебили, — відозвався наймолодший...

— Е-хе-хе-хе-хе! — сміючись промовив старий Семен.

— Що ж би ви зробили, коли б справді непомітно й несподівано щось хруснуло деденбудь? А не дай, Боже, як би ворог зявився!... Ви зі страху повмирали би. Правда?... Ось послухайте мене старого. Я вам, молодики, розкажу про таку пригоду, що сталася тут, на нашій святій горі.

— Розкажіть, розкажіть, просимо! — всі загукали разом.

Треба памятати, що все це було незабаром після німецько-польської війни 1939 р.

— А щоб ви сказали, коли б під горою показались поляки з бомбами та крісами? — продовжував старий. — Ви мовчите? Розумію... І немає нічого дивного, бо ще всім такі свіжі спомини. А ми всі з голими руками. А жити усім хочеться. Хлопці! Боятися не треба. Але слухайте, не перебивайте.

Отож давно на цій святій Холмській горі королював Данило. Це був король над королями, володар над володарями. Він Холм зруйнований лютим ворогом з руїн підніс і церкви побудував, замок пишний поставив, з баштами високими, всю гору ошанцював, фахівців з цілого світа збірав, бо чимало майстрів для праці потребував. Короля „батьком" називали, всі його шанували й кохали. Невблагана смерть й королеві у вічі заглянула. Король Данило помер. І його кості під Холмським собором спочинок знайшли на цілі століття, аж вороги до гробівців дібрались, домовини порозбивали, скарбів шукаючи. Ці румовища багато дечого нагадують нам, бо старовина наша цікава. Давно це діялось, коли ще страшна татарва зі сходу насувала й загладу несла. Ось послухайте:

— Вартові смолоскипи на обрії запалали, сповіщаючи людей, що йдуть татари. Люди покидали оселі, та втікали в ліси, болота, очерети. Як в околицях Холма перший загін появився, вістка ця миттю місто облетіла. всі немов з ляку завмерли. Татарський загін увечорі над рікою спинився на спочинок. Татари коней розсідлали, сіна їм понакладали, по куснику угнетеної конини зїли, кобилячим молоком запили й спати полягали.

Досвітком татари стали в дорогу збиратися, скваппиво коней сідлали, щоб їхати по сусідніх селах за добичею.

Села немов повмирали. Все вивтікало. Татарів пройняла лють, бо не могли захопити ясиру. Аж зазріли на високій горі манастир. Там монашки спокійно Богові мо-

У своїй сільсько-господарській роботі ми мусимо памятати, що кожна ділянка життя, а в тім і сільсько-господарська, є органічно повязана з цілостним національним життям, для розбудови якого ця ділянка й ведеться. Тим самим і в сільсько-господарській ділянці, як і в інших, мусить діяти етичний чинник, що наказує селянській суспільній верстві свої особисті інтереси повязати з інтересами нації в одну органічну єдність.

Тепер, коли перші кроки зроблено, коли „Сільський Господар" покрив сіткою своїх Кружків українські землі по цей бік Сяну, прийшов час, поруч дальшої розбудови „Сільського Господаря", виховати його членів на чинних ісповідників отих ідеалів, які голосить „Сільський Господар". Далі викоренити в наших рядах це хворе явище погодження чи нерозуміння українського орґанізаційного життя — „української проблеми". Щойно тоді ми зможемо віднайти та вишколити в наших рядах таких передовиків сільсько-господарської роботи, які не тільки будуть добрими хліборобами, але й гідними репрезентантами української селянської суспільної верстви. Та не тільки в сільсько-господарській ділянці, але й в цілім нашім суспільнім життю відчувається брак людей. Так, людей нам потрібно. Бо не параґрафи статутів творять життя, а люди, а нам заедно недоставало людей. Брак характерів і то від низу до верху.

Щоби піднести наше національне життя, в тому і сільсько-господарську його ділянку, треба перевиховати маси, щоб із них „нова людина народилась" — по словам Лесі Українки. Мусимо в наших членах плекати сильну волю в рамцях залізної моральної дисципліни й суспільної зорґанізованості. Не соломяний вогонь, а сила й витривалість волі, залізна карність і зорґанізованість, героїзм праці й змагань, почуття обовязку й відповідальности, мусимо привернути й розвинути серед членів „Сільського Господаря".

У вдачі українських селян, селянок і їх дітей, на українських землях по цей бік Сяну, внаслідок довголітнього поневолення та окремих історичних переживань, українські національно питоменні первні слабо розвинені. Без ґрунтовної зміни вдачі українського селянства воно не всилі прийняти наших кличів. Тому між керманичами господарського життя й селянськими масами буде все порожне місце. Отож на першому місці повинно стояти перевиховання української селянської верстви. Це наше найголовніше завдання.

Юрій Артюшенко.

Яких спеціялістів нам треба?

КІЛЬКА ЗАВВАГ ДО ПРОГРАМИ УКРАЇНСЬКИХ ПРОФЕСІЙНИХ ШКІЛ.

Нова орґанізаційна схема фахового шкільництва, введена у Ґенеральному Ґубернаторстві відкривае перед нами великі можливості; від нас залежить, чи у цю форму зуміемо вложити применений до українських потреб зміст.

При проектуванні мережі українських професійних шкіл та їхніх програм, треба мати на увазі, щоб наука у кожній з тих шкіл принесла як найбільшу загальну користь — для народу, та особисту — для учеників. Назагал ці дві вимоги легко погодити: Коли у нас мало спеціялістів з якоїсь ділянки, нам треба приготовити їх в імя національного інтересу; але одночасно вони можуть рахувати на певний заробіток — тому саме, що їх покищо у нас замало. Тому що професійна структура нашого народу ще дуже однобічна, а всіх прогалин заповнити нараз годі, треба брати під увагу не лиш саму недостачу людей поодиноких професій, не лиш саму професійну статистику — але й значіння поодиноких професій з національного погляду. Коли у місті нема українського кравця, можна замовити одяг у поляка — це не буде звязане з ніякою небезпекою. Але коли замовляемо ключ до домівки української установи у польського шлюсаря, мусимо бути приготовані на те, що другий такий самий ключ може попасти в непокликані руки і хтось буде бушувати по наших бюрах. Поляк, який направляе у нашому комітеті телефонічну чи електричну інсталяцію, може при тій нагоді заложити підслуховий апарат; направляючи самохід, може наразити його на ще поважніший дефект і т. д. А вже зовсім ясне, які небезпечні саботажі може робити ворожий майстер у залізничому варстаті, паровозівні, телефонічній централі, радіовисильні, на летовищі, в парку змоторизованої формації і т. п. Тому при орґанізації ремісничих шкіл необхідно подумати в першу чергу про підготову тих ремесел, які вимагають довіря, в яких чужинець не може заступити українця.

Подібними мотивами слід руководитися при опрацьовуванні програм торговельних шкіл, зокрема ліцеального ступня. Приняти польського експедіента до української крамниці — це ще не таке нещастя, але неможливо поручити польській машиністці переписування письма в українському бюрі, або польському книговодові віддати контролю приходів і розходів української установи.

У статтях, поміщених на сторінках „Краківських Вістей" („Прогалина, яку слід заповнити" в ч. 48, та „Бюро і крамниця" в ч. 49), підкреслив я значіння підготови відповідно великого кадру українських адміністраційних урядовців; у другій з вище згаданих статтей висловлено й умотивовано погляд, що при нинішній господарській та політичній ситуації адміністрація повинна б заабсорбувати навіть більше робучих сил ніж торговля, обмежена малою подажею товарів та реґляментацією. Тому з наших торговельних шкіл повинно вийти якнайбільше людей приготованих до праці в адміністрації.

Та чи можливо вложити такий зміст у рами торговельної школи? Можна б відповісти на те, що у Польщі істнували навіть окремі торговельно-адміністраційні ліцеї — та ми тим не вдоволимося, лиш розглянемо питання, чи між торговлею й адміністрацією істнують стичні, які дали би змогу уложити спільну програму навчання. Коли глянемо на справу з формального становища, побачимо, що як і в уряді, так і в більшому підприемстві висуваеться на перший плян бюрова праця, яка вимагае знання писання на машині, стеноґрафії, чужих мов, кореспонденції, порядкування письм, редаґування виказів і звітів — крім того на провідних становищах — знання орґанізації бюровости, раціонального поділу праці і т. п.

Ще більше спільного знайдемо на матеріяльній площині — коли порівняемо теоретичне знання, що його вимагае праця у підприемстві та в уряді. Латинська приповідка:

лились. Загорілись очі у татар від злости. Шаблюки їх тільки заблестіли, вихром пігналися на гірку.

— Відчиняйте ворота! — гукнули дикуни, — а ні, палитимем!

В манастирі тиша. Тільки на високій башті біля віконця сестра Ксеня чатувала. Надолі, за тином посельниці манастиря з княжою дружиною до оборони готовились. Воду в кітлах варили, каменюки до тину підкочували. Ксеня за ворогом пильно слідкувала, про кожний рух ворогів давала знати, то в одному, то в другому віконці зявляючись і приглядаючись, та щиро Богу у душі молилась.

Та хижацькі очі татарви Ксеню доглянули, до кожного віконця націлились: стріла за стрілою летіла. Ксеня таки очей із ворогів не спускала, про їхні рухи знати давала. І татари стали тоді тини ламати. Оборонці боронились, стрілами, каміннями, кипятком, чим попало.

Аж три хижацькі стріли Ксені груди прошили. Вона зболілими устами голосила:

— Рятунку немае, си - ла та - тар - ська все при - бу - вае, ма - на - стир загоряе.. Ми Холм урятували, во - ро - га здержа - ли, Пре - чи - ста! ду - ха прий - ми... Спа - сен - ня Холмові, землі рідній, Данилові королеві... подай...

Вже вогненні язики башти лизали, І хмари диму закрили сонце. Ксеня, оперта об стінку стояла й запеклими вустами молитву шептала. Раптом вся затремтіла, очі на Холмському соборі спинила...

Ось баня на землю з грюхотом полетіла, святиня й манастир в морі вогню. Орда черничок вимордувала і до Холму попрямувала.

Як татари манастир руйнували, інші загони, як чорна хмара, місто Холм облягли. Бачили з Холму, як манастир горів, але допомогти не було змоги.

Оборонці міста відважно на ворога вже чекали. Владика, архімандрити, ігумени й пан-отці з діяконами цілий крилос зібрали Богослужбу служити та стали причащатися спершу самі, опісля мирян. Всі сповідались: одні у ігуменів, інші у пан-отців, а навіть у діяконів, тому що до міста народу найшло чимало.

З диким криком і зойком татари під місто підступали, шаблюками в повітрю вимахуючи, арканами на людей кидаючи, стріли з луків пускаючи, як град, як дощ рясний.

Хто не зміг утікти, скритися, погибав, або попадав у неволю, гіршу смерти. Жінки з чоловіками, батьки з дітьми пращалися на віки, розлучалися. Нещасні бранці руки до неба здіймали, благаючи у Бога помочі.

Королівський старшина варту провіряв, та на одній башті юнака побачив. Вітер волоссям на голові його грався, а він молитву шептав, у руках міцно лук держачи. Навколо нікого не було. Сам хлопчина варту держав, біля нього лиш колчан зі стрілами. Старшина здивовано поглянув:

— Що ти тут, дитино, робиш? — питае.

— За батька вартую...

— А де ж батько?

— Захворів...

— І не боїшся?

— Ні, не боюсь...

В цей мент стріла, мов оса, біля вуха свиснула.

— Бачиш! — кинув старшина, ніби насмішком слово. — Стріли як оси, а ти не боїшся...

— Чого ж мені боятися, — спокійно відказуе хлопчина, — Пречиста нас омофором своїм вже накрила, Вона й янгола на татарський стан післала, він з верхів собору на ворога налетів чорним крилом усе перед ним засланяючи..

Раптом голос хлопця увірвався, він на небо підніс очі:

— Дивітесь, сотнику! Божа Мати із Христом на руках хмарами пливе, несе нам відраду...

І тут знялася татарська орда, заметушилась. Пішли куряви, шляхами. Дике море відпливало.

Оборонці міста з диву заніміли.

Король Данило подяку Богові складав. Хлопця - вартівника нагородив, до дружини своєї прийняв та все держав при собі.

Лише жіночий манастир більше з руїн не піднісся. На північ від Холма стоїть „Дівоча гора". На її вершку дерева зеленіють, залізні плуги її боки заорюють; та ніхто про черниць - мучениць і не згадуе...

„Незнанням законів ніхто не може оправдуватися", мабуть не відноситься до нікого так, як до купця та промисловця; без елементарного правничого знання він прогавить речинець векселя чи чека, дасть себе ошукати при підписуванні умови, не дійде до ладу з податковим урядом, наразиться на втрати. Не диво, що у торговельних школах, зокрема вищого ступня, стільки часу займають різні ділянки приватного й адміністраційного права (цивільне, торговельне, промислове, праці, скарбове).

Відколи держава взяла у свої руки безпосередню керму господарського життя, значіння правничо-адміністраційного знання для підприємця й урядовця підприємства поважно зросло. Теперішній купець шукає не за покупцями, а за товаром — його найважніші завдання пересунулися з торговельної царини (реклямa, калькуляція, добір товарів) на адміністраційну (здобуття приділів). Тому він мусить добре обзнайомитися не лише з правними приписами, але і з адміністраційною практикою.

З тієї самої причини багатьом адміністраційним урядовцям необхідне економічне знання. Щоб управильнити ціни, кермувати продажею харчів і одягу на картки або вести цілі ділянки продукції (цукру, шкір, дерева, заліза, вугілля і ін.) треба мати велику кадру людей, обзнайомлених не лише з національною економією — з господарськими потребами й можливостями держави, але і з різними ділянками економічного знання — в першу чергу з товарознавством, калькуляцією та книговодством.

Зрештою заки ще держава переняла безпосередню керму всього господарського життя, вона утримувала низку великих і складних орґанізацій (залізниця, пошта, монополі, радіовисильні, фабрики военного промислу і т. п.), які загрожували державний буджет поважними недоборами, коли їх не ведено згідно з вимогами економічного знання — як добре наладнані підприємства. Та і сама держава як цілість є велитенським господарським орґанізмом, якого приходами і розходами мусить завідувати велика армія виспеціялізованих в економічній ділянці урядовців — податкових, митних, рахункових. Який вплив має рівень їхнього вишколу на фінансове положення держави — того мабуть не треба доказувати.

Ця широка площина, на якій торговельне знання перехрещується з адміністраційним, дає змогу так зорґанізувати навчання в торговельних школах, щоб воно приготовлювало до праці не лиш у підприємстві, але і в уряді. Перше — необхідно положити великий натиск на вивчення бюрової техніки (машина, стенографія, бюрова маніпуляція, стиль). Друге — у програмі слід передбачити місце на правничий матеріял: ученики мусять зрозуміти загальні засади і дух права та ближче познайомитися з розпорядками Ґенерал-Ґубернаторства, які торкаються господарських справ. Третє — при навчанні поодиноких фахових торговельних предметів, слід брати під увагу їхне застосування в державному апараті; зокрема при книговодстві необхідно навязати до публичної рахунковости.

З хвилиною, коли буде відома кількість торговельних шкіл, що їх урухомлять у цьому шкільному році, доцільно було би звернути увагу на поділ спеціялізації між ними, як у торговельному матеріялі, так і в адміністраційній ділянці. Тоді напр. одна школа спеціялізувалась би у кредитових і заразом у скарбових справах, друга — в подрібній торговлі, одночасно в реґуляції цін на спожиття, третя — в гуртовій торговлі та в господарені важними для держави сировинами, четверта — в ревізорстві та в публичній рахунковости і т. п.

При усталюванні програм поодиноких шкіл треба взяти під увагу, чи в поодиноких місцевостях найдеться фаховий учительський збір, який для адміністраційних предметів треба би доповнювати адміністраційними урядовцями; тому про адміністраційний вишкіл у ширших розмірах можна би думати мабуть лиш в осідках німецької адміністраційної влади (Крайз- і Штадтгавптманів). Не від речі було б урухомити один торговельно-адміністраційний лицей у Кракові або в Люблині, де є більша кількість німецьких урядовців різних спеціяльностей, завдяки яким можна би поставити навчання адміністраційних предметів на високому рівні; зрештою правильно, що всі школи розміщені по українській національній території.

Вже за один рік можуть професійні школи ввести корисні поправки у професійну структуру нашої нації, якщо лиш їхні програми навчання будуть відповідати вимогам нашого народу і духові часу.

Б. Галіт.

З голосів преси.

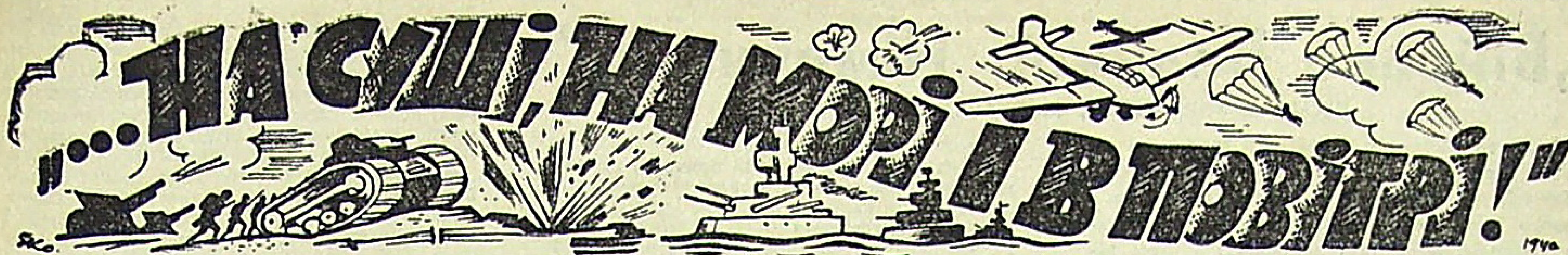
Румунська ґарантія

Дипльоматичний співробітник »Берлінер Берзен-Цайтунг«, Карль Меґерле, якого статті є звичайно дуже докладною інтерпретацією поглядів офіціяльних німецьких кол, помістив у числі з 14. цм. передову статтю під повищим наголовком, в якій розглядає міжнародне значення проголошеної у рямцях віденського арбітражу між Мадярщиною та Румунією ґарантії нових румунських державних кордонів. Автор статті з особливим притиском зазначує, що ця ґарантія, яка в рішальній мірі причиняється до пацифікації балканських відносин, іде також по лінії совітсько-російських інтересів.

»Спеціяльні умовини, серед яких жив у минувшині південно - східній европейський простір, надали віденському арбітражеві далеко більше загально-европейське значіння, ніж має його сама лиш розвязка мадярсько-румунського спору. Минувшина дунайського басейну та Балкану виповнена елементами найбільш небезпечних внутрішніх та міжнародніх конфліктів. Розвинений за останні десятиліття націоналізм тамошніх народів, відомих з свого палкого темпераменту, перемішання етнічних та політичних інтересів, врешті зла традиція великих держав, головно Франції й Англії зловживати тими суперечностями Балкану, щоб взаємно їх проти себе вигривати, все воно робило з Балкану постійну небезпеку для европейського мира. Тамошні народи не могли вспокоїтися так довго, аж поки не найшлась по змозі ще найкраща й розмірно найсправедливіша розвязка найпекучіших проблем та поки не погашено найбільш запального матеріялу. Яку долю призначили тодішні західні великодержави Балканові, про це казали оголошені німцями документи. Розкриті там пляни зверталися, як відомо, не тільки проти держав осі, але й проти Совітського Союзу, який є однозгідний з Німеччиною у тому, щоб протиставитися всяким спробам, які мають на меті сіяти поміж отими двома великодержавами недовіря та неспокій і ставити під знак запиту таке корисне для обох сторін розмежування обопільних інтересів...«

Автор звертає увагу на головно господарські інтереси держав осі, які мусять через те близько цікавитись балканським тереном, всупереч виключно політичному, позбавленому господарських моментів кол. держав антанти. Тому Німеччині особливо залежало на тому, щоб на Балкані настав такий спокій, який вможливлював би господарську продукцію балканських держав та робив їх високовартісними господарськими партнерами. Щоб уможливити балканським державам належне їм місце у новій Европі, держави осі мусіли дбати за стабілізацію мира на Балкані. Таким робом прийшло до віденського арбітражу й ґарантії мира, яка є чимось більше, ніж одною з передумов мадярсько-румунського порозуміння, бо має загально-европейське значіння. Автор признає, що чинники, заінтересовані у тому, щоб зберігати на Балкані плинні відносини та протиставитися всякій тамошній стабілізації і пацифікації, підходили до віденського арбітражу і звязаної з ним ґарантії румунських границь не як до чогось позитивного, а як до нової вихідної точки для вишукування причин евент. роздору.

»...З совітської сторони звернули на те увагу, що ще в серпні була спроба сіяти новий неспокій при помочі попереднього румунського режіму. Взаємини між Райхом та Сов. Союзом є такі, що (у цьому обидві сторони погоджуються) договори з 1939 р. поставили їх на здорову базу, а дотеперішній хід війни ще більше скріпив їх. Тому управильнення південно-східніх відносин стало для ворогів совітсько-німецьких відносин подією, якої вони не можуть у своїх цілях використати, тим більше, що вона прийшла після повного задовільнення справедливих вимог Совітів до післяверсайської Румунії. У міжчасі румунсько - болгарське порозуміння додало новий камінь до підвалин під мир на південному сході Европи та створило передумову, що народи тої частини Европи, забезпечені проти внутрішніх і зовнішніх конфліктів, можуть заняти своє місце у новій Европі, як корисні співробітники«.

Тим вони й непереможні!

Те, про що ось тут сьогодні пишемо — виглядає на казку.

А, коли й на справжню подію — тоді вже не з наших днів. А скоріше з давніх, навіть дуже - дуже давніх літ, з доби або нашого козацтва, або лицарства загалом, коли процвітала не тільки висока шляхотність навіть у боротьбі й безпосередніх, віч на віч змаганнях з ворогом, але коли між лицарями одної й тієї самої сторони було загально приняте й високо цінилося відоме нам побратимство, що витримувало найгостріші проби саме в моментах найбільшої небезпеки й найбільшої загрози — в обличчі ворога, в боротьбі. Саме тоді, коли як ніде інше не можна застосувати й збагнути правдивої істини: пізнати приятеля в біді!

І може й найдуться такі, що їм важко буде повірити в правдивість того факту, що його оце наводимо, спіраючись на повідомленнях одного з німецьких кореспондентів з театру воєнних дій останніх днів.

Ця подія сталася недавно. Саме підчас тієї великої й безприкладної досі матеріяльної й моральної підготови, що її так безпощадно й консеквентно переводить німецьке летунство й виявляє свою абсолютну перевагу над також сильним ворогом. Перевагу в кожному відношенні. В першу чергу — в відношенні відваги й хоробрости. У відношенні духового наставлення.

Читайте й дивуйтесь. Але й подивляйте. Те беріть приклад і вчіться. Вчіться цього високого почування й глибокого відчування національної, кровної спільноти не тільки в добрі й роскошах, — але й у біді й злиднях. В радощах і смутку, в щасті й нещасті, в спокою й жаху. На шляху до запевненого життя — але й перед загрозою неминучої смерти.

А в першу чергу — в боротьбі, в обличчі ворога!

Ось послухайте:

Над англійськими островами й водами довкруги них іде нечуваний досі в історії воєн повітряний змаг. Є вклікі жертви обабіч невидимої фронтової лінії, що зигзаками в'ється на всі боки. Падуть у проваля й глибінь літаки, а з ними й летуни. Таке трапилося оце недавно й з одним боевим літаком одної геройської німецької ескадри над Льондоном.

„Провідник літака вбитий. Один летун ранений, стерно розторощене, правий мотор станув. — Хай живе Німеччина!"

Таку радіограму з літака від поручника Ц. принесли хвилі етеру в штаб німецької оперативної бази повітряних збройних сил.

Що ж у цьому моменті діється на літаку з рештою летунів? Та й що врешті сталося з ними?

Єдиний рятунок — вискакувати легкопадами. Але ще пробують якимсь зусиллям втримати рівновагу літака — бодай викиненням усього баласту. Та це не помагає. Остання хвилина рятувати себе. Поручник Ц. протискається в зад літака, щоб звідсіль вискочити останньому, коли вже вискочуть усі. Та в цьому моменті з жахом стверджує, що бракує одного легкопаду. Що сталося? Викинули його разом із балястом. Кров стигне в жилах. Що діяти?

І те, на що рішилися ці геройські летуни в обличчі смерти — не дасть себе змалювати ніякими словами. Слухайте:

Щоб четвертий летун, що йому бракло легкопаду, не лишився на літаку й не згинув самий — три летуни - друзі викидають і свої легкопади з літака! Разом бажають умерти, як разом жили й разом боролися!

Ось вам невмірущий памятник безмежної дружби в обличчі смерти!

Востанне стискають собі руки чотири друзі, востанне линуть думками до своїх рідних, коханих. Ще кілька хвилин їхнього життя — а згодом... краще не думати...

Але над цими лицарями сторожило Провидіння. І не кинуло їх. В останній майже хвилині промайнула літаковому механікові думка: чи не злагіднити б спадання літака? Може це врятує бодай одного зміж них, щоб переказав своїм про їхні переживання. Це йому вдається. Маневруючи одним мотором, зрівноважують машину вже 400 метрів над англійською територією. А тоді — тоді вже є проміньчик надії на спасіння: колишеться літак та прямує до берегів Каналу Ля Манш, відстрілюючись скорострілами проти натискаючих ловецьких літаків ворога. Але й вони чомусь не стріляють — що сталося? Бракло стрілива! Пощастило!

Щасливо долетів літак до летовища. Летуни кинулись до машини й витягали знеможених героїв, стискаючи їх палко й розпитуючи про те, як сталося оте ненадійне чудо — спасіння.

І схилили голови перед оцим безприкладним виявом геройства, лицарства й безмежної дружби в обличчі смерти і в обличчі ворога. З рішучою постановою: Коли таке станеться з ними — підуть їхніми слідами!

Схиляємо голови й ми. Але й ідімо їхніми слідами. Кожної днини, в кожній хвилині.

Памятаючи: Тією безмежною, кровною національною спільнотою в обличчі ворога — сильна й непереможна німецька нація!

П. С—ий.

П. С. 2*)

„Німці у Львові!"...

Як же дійшло до тієї ненадійної появи німецьких пробоєвих панцирних відділів на західних окраїнах і вулицях Львова?

Згідно з великим стратегічним пляном німецького Ґенерального Штабу, створено для переведення воєнної кампанії в Польщі, дві оперативні армійські ґрупи: Північну й Південну. Ми зацікавимося рухом Південної Групи, вірніше армією ґенерала-полковника Ліста, що оперувала на самому правому, південному крилі цілої німецької протипольської армії.

»Армійська Ґрупа Південь« мала завдання вдарити серед усього армією ґенерала-полковника фон Райхенава з району довкруги Кройцбурґа в північно-східньому напрямку на Вислу. Для заслони правого крила тієї армії, мала саме армія ґенерала-полковника Ліста йти з Горішнього Шлеська й північного хребта Західнього Бескиду в східньому напрямку. Її завданням було звязати польські збройні сили, що були розташовані в цьому районі, згодом окружити їх частинами, що вривалися з півдня на північ зі Словаччини, щоб, коли це буде можливе, відрізати їм відворот на схід.

Виконуючи це завдання, частини тієї армії вже 1. вересня, тобто в першому дні започаткування воєнних операцій, виходять на лінію Новий Торг — Суха. В другому дні війни форсують Яблонківський проємик,6. вересня займають Новий Санч та переходять Дунаєць. Наступ іде безстримно дальше. І вже 7. вересня частини німецьких гірських дивізій, маючи в своїх руках Краків, що був зайнятий попереднього дня, прямують на схід від Горлиць і Тарнова на Вислоку. Чергового дня займають Ряшів — тобто продовж тижня майже ціла територія Західньої Галичини захоплена німецькими військами.

Такого ненадійно сильного й блискавичного швидкого натиску німецької армії, що оперує в більшості моторизованими й панцирними частинами, не може стримати й витримати польська, т. зв. південно-західня армія, що була призначена і для оборони відомого нам ЦОП-у (Центральної Промислової Округи) й для забезпеки польських армій, що оперували, вірніше мали оперувати в центрі польського протинімецького фронту. І в безладі хлинула на схід.

Захопивши західньо - галицькі терени, німецька армія підходить до ріки, що її вважалося досі межею між двома частинами Галичини. В десятому дні війни, тобто 10. вересня, німецькі війська форсують біля Сянока, Радимна й Ярослава — Сян, та вступають на сутоукраїнську, національну територію. Сильним натиском і швидкими рухами йдуть дальше на схід.

Маневруючи окрилюючими ударами, не вважають на те, що біля Перемишля розгортається бій, що триватиме довше. Не вважають на те, що лишають за собою сильну ворожу оперативну ґрупу, заздалегідь підготований до оборони вузол природних і штучних укріплень колишньої перемиської твердині, що біля її фортів лягло підчас перших місяців світової війни стільки вояків обох воюючих тоді на східньому фронті армій. Лявіною, що тут і там лиже землю вузькими, але довгими язиками розпаленого пливкого живла, наче промощуючи шлях черговій великій масі безпощадно змітаючого всіх і все заливу — втискаються в розхитаний і порваний на шматки ворожий фронт, та займають одну за одною місцевість. Тим язиком — випадом захоплюють Самбір.

Звідсіль саме й починається те, що вже на другий день по сфорсуванні німецькими військами Сяну, тієї оборонної лінії, що на ній сподівалися втримати німецький розгін польські штабовці, підготовуючи й плянуючи на дальшу мету дефензивну кампанію в Східній Галичині, безпосередньо пережив Львів, як 12. вересня в 15. год. 30. хвилин його тривожливо надслухуючими вулицями й завулками пролунала оця дивуюча, незабутня вістка:

„Німці у Львові"...

Як це сталося?

(Дальше буде)

*) Гл. »Кр. В.« ч. 91.

„Військо Великої Німеччини"

ЦІКАВА ІНФОРМАЦІЙНА КНИЖЕЧКА ДЛЯ УКРАЇНЦІВ.

Появу тої книжечки »Краківські Вісті« вже заповіли. Тепер вона вийшла як переклад німецької публікації рез. майора Отто Лемана, що звязко і прозоро інформує читача про історію, організацію, розподіл, значіння і завдання новітньої німецької збройної сили. Переклад, зроблений одним з берлінських українських журналістів — оснований на українській, літературній мові. Військова термінольоґія оперта переважно на словнику поручника Ільницького-Занковича. Цілість — багато ілюстрована світлинами та прикрашена і пояснена ґрафічними наглядними табличками, як не можна краще інформуватиме українського читача про ту велику армію, з якої представниками приходиться йому зустрічатися щоденно на території Ґенерального Ґубернаторства.

Українські народні маси Холмщини і Лемківщини пережили в осені минулого, бурхливого року незабутні дні зустрічі з німецьким вояцтвом. Між німецькою армією і українським громадянством навязалися тісні взаємини, що їх навіть не зменшило, мале назагал серед наших людей, знання німецької мови. Нововидана книжечка дозволить українцям пізнати джерела сили і духа німецької армії і влекшуватиме практичну орієнтацію в розподілі, роді та вигляді поодиноких формацій, відділів і старшин.

Шлях розвитку великої сучасної німецької армії це великий приклад незвичайної сили духа, бажання бути великим і волі визволення з під чужої корми.

У великій всесвітній війні 1914—1918 р. боролися Німеччина з Австро-Угорщиною за свої життєві права проти цілого світа. Великодержавам, які спричинили цю війну, важко ще й сьогодні повірити, що вони тепер не будуть побідниками.

Такий народ, як німецький, що пів пята року боронився переможно перед цілим світом, що протягом воєнних років мусів не лише піддаватися різним обмеженням, але також війною себе буквально виголодив; що разом зі своїми союзниками ділився радістю перемоги і днями поразок, народ, який втратив два міліони убитих, цей німецький, тоді 65-міліоновий народ не дозволив себе перемогти зброєю...

В останньому періоді війни був ослаблений німецький народ, а через те і його військо та фльота від нутра. На добавок безпощадно розбили німецьку армію у Версалі, 65 міліонам німців залишили вороги ледви 100.000 вояків без важкої зброї та без літаків.

Контрольні ворожі комісії волочилися по Німеччині і господарювали, наче у власній хаті, шукаючи за »забороненою« зброєю, та пильно стежачи за тим, щоб — борони Боже — число німецьких вояків не зросло понад дозволених 100.000 душ.

Все приладдя, що перевищало дозволену кількість, безпощадно конфіскували і воно вандрувало до гутничих печей, де його перетоплювали на нову, протинімецьку зброю. Німецьке летунство було зруйноване до останнього літака. Навіть славну машину геройського летуна фон Ріхтгофена, виставлену на показ в белінському воєнному музеї, зроблено нездібною до вжитку.

З останків переможної у багатьох боях німецької армії повстали згодом добровільні корпуси, що — як лише могли — дбали за правопорядок і вартували на державних кордонах. Вони стали пізніше основою 100.000 »Райхсвери«, себто державного німецького війська. Коли — загально сказавши — на початку було майже пів міліона вояків, то згодом число їх постійно меншало, з 200.000 спало воно до 150.000, щоб літом 1920 р. остаточно осягнути передбачену Версальським Договором цифру 100.000 разом вже зі старшинами.

З тих 100.000 вояцтва вишколив ґен. полк. фон Зект, орґанізатор »Райхсвери«, 100.000 зразкових вояків. Він повишукував з добровольчих зголошень найкращих мужчин — за постановами ворога, німецькі вояки мали служити при війську 12, старшини — 25 років — і створив з них (упертим вишколом) — основну військову кадру. Таке виховне поступовання й взірцевий вишкіл були запорукою багатих осягів; часу не бракувало, лише треба було його належно використати.

12 років тривала служба німецького добровольця, »Райхсвера« радила собі, як лише могла, широко послуговуючись фантазією, але без нарушення ворожої заборони. Коли їй на приклад було боронили вживати повзів, тоді вона вправляла з »повзами«, зробленими з дерева і папи. Рік-річно до тієї поневоленої військової громади прибувало 80.000 нових свіжих, молодих людей, що дарували Батьківщині 12 найкращих років життя. Робили вони це охоче, як добірне військо 60-міліонової нації.

»Райхсвера« пережила 13 прикрих, страшних років, але вона не висказувала невдоволення та не нарікала на свою долю. Вона невтомно виконувала свою службу, поступаючи згідно з засадою: **виконувати свій обовязок, як німецький вояк.**

Маленька »Райхсвера« бачила довкруги себе світ, що стояв під зброєю. Бачила зблизька звернені на неї дула важкої артилерії, якої вона не мала. Бомбардувальні літаки стояли у віддалі ледви 250 км від Берліна на прикордонних летовищах Чехії, бо Франція і СССР зробили з Чехії та Моравії один велитенський випадовий летунський майдан. Німецька армія не мала змоги нічим протиставитися...

»Райхсвера« працювала, виконувала свій важкий фах, жила власним аполітичним життям, що в основі було суто-національне і тихо розвивалося в націонал-соціялістичному дусі, не споглядала ані в ліво ні в право, дивилася тихесенько на Мінхен...

Справу треба робити з гарячим серцем і опанованою, холодною головою.

»Райхсвера« надіялася і непохитно вірила в основну німецьку військову переміну.

30. січня 1933 іменував ґен. фельдмаршал фон Гінденбурґ, як начальний вожд Німецької Збройної Сили і як Президент Держави, Адольфа Гітлера, канцлером держави. І тоді »Райхсвера« віддихнула; нарешті дочекалася завдань, що для них працювала протягом 13 років. Тепер власне мала нагоду показати, що вона працювала добре, зі свідомістю мети.

2. VIII. 1934 р. перестало бити Гінденбурґове серце і Адольф Гітлер станув на чолі зростаючої збройної сили Третьої Німеччини. Вона не була наємним, платним військом, лише всенародньою збройною силою, в якій існує загальний військовий обовязок.

Радісно підняли німецькі вояки праву руку на присягу, яку складали на вірність Начальному Вождеві і своїм прапорам.

Внутрішніми, душевними силами німецького вояка стали відтепер німецький народ, німецька праця і німецька честь, яку він мав обороняти.

Клясично гарні »Обовязки німецького вояка« зачинаються так:

1. Німецька армія носить зброю свого народу. Вона обороняє Німецьку Державу і Батьківщину, обєднаний в націонал-соціялізмі народ та його життєвий простір. Вершки її сили — положені у великому, славному минулому, в німецьких масах, німецькій землі і німецькій праці. Служба в армії це почесна служба для німецького народу.

Обовязки німецького вояка мають у собі усі виховні основи і цілі, вони показують і визначають німецький збройний шлях.

Нововидана українська книжечка про німецьку армію коротко характеризує усі роди німецької збройної сили, їх завдання, командний склад і технічні засоби. Велику славу здобуло собі — як відомо — в останній війні німецьке летунство. Зацікавлений читач відкриє собі відповідний розділ в брошурі і прочитає там м. і. такі дані про нього:

„Летунство це третя, наймолодша складова частина збройних сил. Вона повстала по 15. роках повного бездіяля, 1. березня 1935 р.

Вже 1. II. 1933 іменував Адольф Гітлер теперішнього райхсмаршала Ґерінґа, державним комісарем летунства; 5. травня 1933 став він міністром новоствореного міністерства летунства, а 1. березня одержав номінацію на начального вожда військового летунства.

Велитенські заслуги маршала Ґерінґа та його товаришів в праці, покликаних з рядів найкращих летунів минулої війни, стали для німецького загалу зрозумілі в перше у вересні й осені 1939 р. після блискучих летунських осягів у Польщі, Норвеґії, Голяндії, Бельґії і Франції, врешті над Північним Морем і над Анґлією.

Виявилося, що розвиток тої наймолодшої частини німецької армії перейшов всі сподівання і очікування. Летунство стало рішальним фактором в руках воєнного проводу. За 5 років перегонило німецьке летунство своїм розвитком ворожі осяги в цій ділянці, беручи участь у рішальних боях на землі, над морем; воно ж сильно вдарило в анґлійську воєнну фльоту, захитавши міт ненарушности імперіяльного панування Англії над океанами. Здійснилися слова марш. Ґерінґа, що їх сказав в 1939 р.: »Німецьке летунство технічно наймодерніше, постійно готове до подвигів і розмірно числом найсильніша повітряна фльота в світі.«

Летунство Німеччини ділиться на 4 повітряні фльоти, а саме: 1. Схід, 2. Півн.-Захід, 3. Захід і 4. Півд.-Схід. До повітряних фльот входять:

Летунські корпуси і лет. дивізії, дальше команди летунських округ, що орґанізують повітряну протилетунську оборону на землі та вишкіл летунів.

Летунська дивізія має багато ескадр (відповідає одному полкові), ескадра біля 100 літаків розпадається на ґрупи (баталіони) по 30 літаків, ґрупа головно на 3 менші ґрупи по 9 літаків.

Крім летунів треба розрізняти в летунській зброї ще й протилетунську артилерію, розвідчі лет. стежі та спадунів. Дві перші поділені на полки (реґіменти), баталіони, сотні чи батерії. Літаки діляться на стежні, ловецькі та бомбардувальні.

Стежні літаки бувають близьколетні і далеколетні. Перші для прифронтових обсервацій, другі для оперативного нагляду. Вони літають одиноко, дуже високо, мають власне звязкове і фільмове приладдя. Вони переважно двоособі (керманич, себто пільот і обсерватор).

Ловецький летун воює в обороні краю. Боронить його перед ворожими бомбовиками, зістрілюючи їх в повітряних боях. Бувають між ловцями важкі боєві машини.

Бомбардувальні літаки несуть заграво війни на територію ворога. Їх завдання — скинути як найбільший тягар бомб. Для налетів на окремі військові цілі, як кораблі, летовища, мости і т. п. служать спадальні літаки, що спадають знечевя з висока з тягарем бомб і викинувши їх, вертають назад на височінь (т. зв. »Штукас«).

В повітряній боротьбі беруть німецькі ловці участь від 3 до 100 літаковими ґрупами. Цілий світ признає високу боєву вартість літака типу Мессершміт.

Великі німецькі перемоги в боях над Німецьким Заливом 18. XI. 1939 і на західньому фронті 14. травня, де нараховували по 70 зістрілених машин — це лише приклади новітньої сили німецького летунства.

Бомбардувальні літаки здеморалізували ворога на всіх фронтах, розбивши всі його спроби концентрації, переходи, мости, транспорти і панцирні дивізії.

До летунства належать також транспортовики і технічний персонал на землі. Зокрема справи постачання людей і харчів розвязують німецькі летуни-транспортовики блискуче.

Велику славу придбала собі в цій війні випробувана вже в Еспанії німецька протилетунська артилерія. Вона боронить завзято батьківщину перед бомбами ворога. Вояки при важких гарматах калібру 8,8 цм та при легких кулеметах 2 цм і 3,7 цм калібру блискуче виконують оборонну службу при допомозі знаменитого обсерваційного та світлометного приладдя (рефлектори).

Нервною системою летунства в Німеччині є відділи повітряних стежників. Вони подають найспішніші та найточніші інформації з цілого терену боїв, а їхні радіокомунікати це підстава штабових оперативних концепцій.

З початком офензиви на Заході заговорив світ про нечувану самопосвяту і справність німецьких спадунів. Німеччина має їх дуже багато. Оперуючи найкращим людським матеріялом творить летунство вістря німецького меча, гордість райхсмаршала Ґерінґа і цілого німецького народу."

[illegible]я книжечка безсумнівно причиниться до популяризації ідеї німецької збройної сили та знання про цю силу серед українського громадянства.

КТВ.

Народнє здоровля

Знезараження (дезинфекція)

В СІЛЬСЬКИХ УМОВИНАХ

Щоб успішно боротися зі заразливими недугами як зі суспільним лихом — слід дбати про те, щоби вони не поширювалися. Передусім не допустити недуги до нашої хати, а якщо вже недуга в нашій хаті появилась — не допустити до того, щоб вона поширювалась дальше.

Про те, як зберегти себе самого перед найбільш поширеними заразливими недугами літньої пори, себто перед червінкою та черевним тифом, було вже на цьому місці згадка*). Тепер подамо ще декілька вказівок про те, що треба робити, щоб не допустити до дальшого поширення заразливої недуги — коли вона вже в нашій хаті. Ті вказівки відносяться до кожної заразливої недуги, байдуже, чи це червінка, тиф, красуха, кір, чи інша.

Отже щоб не допустити до поширення даної заразливої недуги, слід вбити ті заразки, що її викликують — себто провести докладну дезинфекцію. Дезинфекції підлягає все, з чим зустрічається хворий — почавнючи від білля, убрання, постелі — кінчаючи на кімнаті, що в ній хворий лежав.

Найпростіший спосіб дезинфекції, що його можна провести навіть в найбільш примітивних умовинах, полягає на вживанні високої температури. Отже передусім виварення в гарячій воді. Сюди надається головно білля хворого, кухонне приладдя, тощо. Коли варити їх годину в кипячій воді, тоді можемо бути певними, що всі заразки ми вже вбили. Речі, що їх годі варити в гарячій воді, дезинфекуємо в інший спосіб. Меблі — як ось столи, крісла, ліжко, дальше — долівка і т. д. можемо вимити гарячою водою з милом. Убрання, подушки і т. д. найкраще здезинфекувати в гарячій парі. — Як такої дезинфекції не можемо перевести, найкраще покласти їх на день, або два на сонці. Якщо сонце ділає розмірно довго, вбиває навіть найбільш відпорні бактерії. Речі, що їх вартість невелика, як от солома зі сінників, всякі відпадки і т. д. найкраще спалити.

Крім дезинфекції при помочі високої температури можемо дезинфекувати ще так, що закажені речі або звогчуємо розчином таких хемічних речовин, що нищать бактерії, або вживаємо тих хемічних речовин у формі ґазу. Вживаємо до того перш за все карболю, хльорованого вапна, формаліни і т. д.

Карболю вживаємо в 3—5% розчині. Робимо його в той спосіб, що огріваємо в теплій воді плящинку з кристалічним карболем (ацідум карболікум кристалісатум), доки він не розпуститься і вливаємо в того біля 600 цм³ на ведро води (дві чайні ложочки на шклянку води). Карболю вживаємо так, як і сублімату. Слід памятати, що оба вони це міцні отруї.

Менше трійливим є крезоль. Вживаємо його або в формі крезолевого мила, або як т. зв. лізоль — до дезинфекції білля, скляних та ґумових речей, мешкання, меблів, рук чи врешті сечі та калу хорих. Лізолю вживаємо в 2%, крезолю в 5% розчині.

Т. зв. хльороване вапно ділає добре тільки тоді, якщо свіжо приготоване й переховуване в щільно замкнених посудинах. Вживаємо його або в порошку, або змішаного з водою у відношенні 1 на 50 частин води до дезинфекції потребників і т. п.

Дезинфекція формаліною, це форма дезинфекції ґазової.

Дезинфекція формаліною повинна тривати 7—12 годин. Температура мешкання не може бути нижча ніж 16° Ц. Мешкання мусить бути щільно зачинене. Всі шпари у вікнах та дверях слід щільно позатикати й заліпити. Також слід ущільнити дверці від печі, дірки від ключів і т. п. Всі речі в кімнаті слід так розставити, щоби ґаз мав до них свобідний доступ. Меблі слід повідсувати від стін; убрання, дивани порозвішувати; двері від шаф повідчиняти.

На середині кімнати виставляємо апарат до дезинфекції. В ньому находиться плинна формаліна у водному розчині. Під збірник з формаліною вставляється спірітусову лямпку, запалюємо й виходимо з кімнати, щільно її зачиняючи. Формаліна під впливом тепла парує й розходиться по цілій кімнаті. — Для дезинфекції одного шестистінного метра помешкання треба 5 ґрамів чистої формаліни.

Слід памятати про те, що людина, яка зустрічається з хворим, мусить теж перестерігати деякі засоби осторожности, щоби не перенести недуги дальше.

Руки слід по кожній зустрічі з хворим докладно вимити лізолем. Білля та убрання перед виходом між людей слід теж зміняти.

Не забуваймо ніколи про те, що кожна заразлива недуга, це перш за все суспільне лихо, — що наша боротьба з нею мусить іти під тим кутом. — Не допустити до того, щоб заразлива недуга поширилася й забирала непотрібні жертви — бо від того при деякій дбайливості можемо легко зберегтися.

М. К-ич.

*) »Кр. Вісті« ч. 67.

Лікарська таємниця

(Уривки із книжки A. Majocchi „Vita di chirurgo")

(Закінчення)

Позаурazова вагітність це великий пострах для хірургів поліжників; дивна це хвороба має часто трагічний хід і скриває в собі різні діягностичні несподіванки, що їх лікар може оминути тільки при незвичайній передбачливости, вважливости й чуйности.

Яйцепровід неприготований на те, щоб у ньому розвивалося запліднене ячко, не може поширюватися в міру чимраз то більшого розвитку нового орґанізму. Стіни яйцепроводу тоненькі й як розтягнуться над міру — прориваються, а враз з ними прориваються й кровяні судини, артерії та вени, а кров спливає до ями очеревини. Одним словом виступає внутрішня кровотеча, без ніяких обявів назовні, і якщо немає негайної хірургічної помочі, жінка слабне чимраз більше і звичайно вмирає.

Оця траґедія виступає несподівано і проходить так швидко, що лікар мусить негайно зорієнтуватися в обставинах, передусім відразу покласти діягнозу, відтак швидко перевезти пацієнтку у відповідне місце й негайно оперувати. Але як лікар зволікає, вагається, або поставив неправильну діягнозу — тоді ратунку немає.

Треба ще додати — що поставити діягнозу не завсіди легко; перед виступленням кровотечі вона майже неможлива, а підчас неї маємо такі обяви, що можуть звести навіть найбільш досвідченого хірурґа.

Але краще віддати голос моєму другові д-рові Вундерарцтові. Раз у Рочестер у клініці Майо, перед початком операції, він повів мені про один такий жахливий випадок зі своєї практики.

Ось його слова: Раз в листопадовий вечір покликав мене один із товаришів до хворої пані з найкращого товариства; стан її був незвичайно важкий. Їла вона в ресторані зі знайомими вечерю, між іншими різні гострі закуски, як гомара, селедці, мясо з консерв. Незадовго по вечері вхопили її нагло міцні болі в черевній ямі, блювоти й вона швидко зімліла. Перевезено її додому, а покликаний лікар ствердив напад черевної кольки невідомого ближче походження.

Пацієнтка була замужня, але чоловік її від року пробував закордоном у важних торговельних справах і саме незабаром мав вернутися. Спираючись на тому, що розказувала рідня хворої, а передусім на безпосередніх оглядинах лікар приписав хворобу за випадок затроення несвіжими потравами.

Тому то лікар дав лік на викликання блювот та на прочищення, щоб опорожнити шлунок та кишки. Але стан хворої чимраз то гіршав і лікар рішив порадитись хірурґа, щоб одночасно з ним поділити відповідальність, значну хоч би з уваги на середовище, що в ньому цей випадок трапився й на зацікавлення, що він викликав у елеґантному світі.

Я швидко приїхав на місце й застав просто трагічну ситуацію. В прегарних кімнатах безлад, служба, рідня, знайомі — всі перестрашені, засумовані... Видавалось їм неможливим, щоб тій гарній, молодій людині, що ще перед кількома годинами була така весела й так живо розмовляла підчас вечері — тепер, ледви кілька годин пізніше могла грозити смерть. Що ж вона могла так отруйного зїсти? Як пояснити собі, що всі їли ті самі страви й ніхто інший не захворів?

Як я ввійшов до спальні, де лежала та молода жінка, біла як полотно й майже без живчика — завважив я що зомління триває майже без перерви. Притомність верталась на коротенькі хвилини й тоді хора жалувалась на жахливий біль у цілій черевній ямі, головно вдолі, по правій стороні; відтак знову мліла. Запалення черевоподібного паростка? перфорація? запалення очеревної? Швидко оглядаю хвору, але не стрічаю ніякого обективного обяву, що міг би мене навести на слід. А все ж таки та бліда, безкровна скіра, ті зомління промовляли б за внутрішньою

кровотечею — тільки в якому органі? Приходить мені на гадку підозріння поззауразової вагітности, але не вільно мені цього сказати, бо чув я, що чоловік хворої від року поза домом. — А час втікає, треба спішитись, щось робити, годі довше вагатись. Кажу рідні, що це незвичайно гостре запалення черевоподібного паростка, може вже навіть з пробиттям, що грозить запалення очеревної — і що хвору слід негайно перевезти до лікарні.

Всі потратили голови, але на щастя не противляться. Пів години пізніше пацієнтка вже на операційному столі, біля неї тільки я та асистенти. Відсунув я всіх, піклувальниці, повитухи, навіть домашнього лікаря. Швидко відчиняю черевну ямину. Струмок крови витрискує з рани й заливає ціле операційне поле. Мої підозріння справдилися — величезна кровотеча, кров частинно плинна, частинно сціпеніла, кров тече ще дальше з широкої щілини правого яйцепроводу, звідки вихиляється малий ембріоник, менше більше двомісячне сотворіння.

Один погляд на асистентів і наказую їм ще, що вони й самі розуміють: обовязок мовчати. Швидко витинаю яйцепровід, усуваю кров. Оглядаю теж й черевоподібний паросток: ніколи ще не бачив я чогось такого здорового! Але мимо того витинаю його. Кількахвилинна операція скінчена, асистенти стараються збудити й привернути до життя ту гарну жінку, що в повній прострації лежить як висока статуя на операційному столі.

Чи зможемо її врятувати? Відходжу на бік і нищу яйцепровід, ембріона, всі докази правди, всі сумні свідоцтва дійсности. Паросток, — навпаки! Паросток дбайливо ховаю і в тріюмфі показую численній родині, що зібралась в коридорах клініки. Показував я їм навіть ранки (що їх не було) і перфорацію (зробив її я сам), що мала викликати оте нагле й майже смертельне запалення очеревної.

Але чи врятуємо хвору? Це питання читав я в очах рідні — краще, що між ними не було її чоловіка!

Пооопераційний перебіг, це була правдива боротьба зі смертю. Бідацтво було вичерпане до останніх меж, здавалось, що не зважаючи на всі наші зусилля згасне. Третього дня прийшла поправа; але потім прийшли обяви подразнення очеревної і цим разом був я певний, що хвора не видержить. Але пацієнтка не тратила притомности, навіть зажадала священика, остала з ним може навіть надто довго, як на свої вичерпані сили. Що сказала вона тому Божому слузі? Ніхто того ніколи не довідається, бо сповідника як і хірурга обовязує велика **станова таємниця!** Може розказала йому історію своєї помилки, хвилини слабости, хвилини забуття...

Після сповіді стан хворої покращав; живчик вернувся, дивним збігом обставин повернулися і сили, уступало подразнення очеревної. По місяцеві покинула клініку зовсім здорова. Перед від'їздом хотіла мені подякувати й покликала мене у свою кімнату; а як ми залишилися самі вибухнула плачем.

Не могла опануватися, вибігла з кімнати; я зрозумів те, чого вона не вспіла сказати. Була мені вдячна, бо я врятував її життя, але важніще, що вирятував для її чоловіка й дітей її честь та спокій, цінніші навіть від самого життя.

——o——

З українського життя

ЯРОСЛАВ.

Надзвичайні загальні збори одинокої спортової ярославської організації, філії К. Л. К., відбулися у днях 10. і 11. вересня ц. р. в 7 год. ввечері. Зі звіту заступника голови Т-ва, А. Копистянського, довідалися приявні, що ярославська філія К. Л. К. відбуває оце вже другі надзв. заг. збори. Перші відбулися перед 5. місяцями, теперішні спричинила резиґнація голови Т-ва, М. Хархаліса, а тепер уступлення заст. голови. На 222 зареєстрованих членів Т-ва на зборах було понад 50 приявних, у тому 10 жінок. Т-во проявляло свою діяльність головно в ділянці спортових гор, копаного мяча, та легко-атлетики. Відбиванкова дружина розіграла змагання в Переворську, Перемишлі та Ярославі. Копуни мають поза собою від липня ц. р. 5 змагань з німецькими й українськими дружинами з загальним вислідом: 3 програні, 1 виграна, 1 нерозіграна. Дружина копаного мяча »Заграва« має вже повний виряд. Далеко ще не всі члени цієї дружини розуміють, які завдання українського спортовця і що ідея »спорт для спорту« фальшива та шкідлива. На 222 членів т-ва 95 залягає з вкладками. В касі Т-ва є тепер 1.055,17 зол. готівки, а в книгозбірні т-ва 10 книжок. Вибір голови філії К. Л. К. в Ярославі відбувався вже другого дня надзв. зборів і тривав понад годину. Що атмосфера підчас зборів пояснилася і вибір нового проводу доведено до кінця, це в великій мірі завдячує т-во предсідникові зборів, інж. Р. Паламарчукові. Головою т-ва вибраний п. Константин Біда, членами проводу: пп. Вигінний, Домазар З., Лушпинська М., інж. Паламарчук Р., Теребенець М., Черепко; заступниками: пп. Валюх, Лушпинський Т., Щебльовський. До контр. комісії ввійшли: пп. Р. Данилевич, м-р Ю. Старосольський, м-р Ю. Щирба.

Перед новим проводом ярославської філії К. Л. К. нелегке завдання. Віримо, що оздоровлення відносин у К. Л. К. причиниться до покращання відносин серед українського громадянства в Ярославі.

ДУБРІВКА.

Заходом чит. »Просвіта« в Дубрівці відбувся в неділю 15. 9. фестин на приходськім городі, що приніс доходу 180 зол. До влаштування цього фестину причинились громадяни Ніска, а саме: панство Павліші готовим буфетом прислужились до збільшення доходу і замісцевим гостям дали нагоду покріпитись, дальше: п. Софія Пунько, учителька, фантовою льотерією і п-ні: Осічко, Дидик та Люба Комарницька, що зайнялися фестином. Гарно випав хор доросту під батутою п. Ольбрахта, який ще давніше працював на терені парохії Дубрівка та не зважаючи на перешкоди зі сторони польської адміністрації у великій мірі причинився до освідомлення місцевих громадян. Справу курсу української мови в слові і письмі треба конечно наладнати, а тоді напевно не буде жалів, що місцеві громадяни слабо вміють по українськи говорити. На ту ціль зібрано поважну квоту підчас »Свяченого«, треба лише справу рушити з місця. Треба зачинати від найменших, та годі поминути й старших. Слідби згадати ще про реферат д-ра Цегельського перед фестином про назву »Україна«, »український«, що багато причинився до національного освідомлення парохіян Дубрівки.

НОВА ФІЛІЯ УНО В ЧЕХІЇ.

Дня 8. вересня ц. р. в 10-ій рано відбулися загальні збори філії УНО в Молодій Болеславі у Протектораті Чехія і Моравія. Збори відбулися у власній домівці на Староместській площі ч. 96. На збори прибули українці з Молодої Болеслави та її околиці. Від представництва УНО на Протекторат з осідком у Празі прибув на збори секретар УНО Микола Вайда. Збори відкрив д-р Г. Масик і приявні вшанували память поляглим борцям за волю України повстанням з місць. Делеґат від представництва УНО з Праги Микола Вайда пояснив статут та завдання УНО. До управи нової філії УНО ввійшли: голова д-р Г. Масик, заступник голови інж. Іван Грушецький, секретар Гнат Белзецький, скарбник Микола Кузів, господар Микола Брончишин, заступники Ф. Полтавець та М. Домерецький. Загальні збори закінчено відспіванням нац. гимну та »Не пора«.

Знання мов

Після зайняття великих просторів від Пиринеїв по Нарвік, знищенні впливів Анґлії та Франції у середущій Европі та на Балкані — держави осі, зокрема Велика Німеччина, осягнула домінуюче значіння, так що ціле життя політичне, господарське й культурне в Европі, тепер під знамям німецьких впливів.

Йдучи з вимогою часу мусимо усвідомити собі те, що й німецька мова стане владною мовою, так як це досі було з французькою мовою, яку вважали за мову дипльоматів та всяких верхів. Французька мова була немов свідоцтвом, що якийсь там »сармат« належав до т. зв. »суспільної сметанки«. Також анґлійська мова поширилась була в світі, зокрема як мова купців, так що нею користувалось понад 240 міліонів людей.

Це друга мова що до її поширення. Для приміру подаємо важніші мови світа: китайською володіє 330 міліонів, анґлійською 240, німецькою 115, французькою 100, російською 100, еспанською 90, портуґальською 50, італійською 45, українською 50.

В одному з початкових чисел тижневика »Дас Райх«, писав міністер д-р Ґеббельс, що теперішня війна це війна двох світів: старого й нового, війна двох ґенерацій: нової, що спосібна до нового життя і старої, що вже пережилась.

Після підписання договору в Компієн одна з тих пережитих націй доживає кінця, а друга дожидає присуду долі. Помітно, що впливи анґлійські і французькі підупали, а тим самим й значіння їхних мов підупаде, або спиниться в дальшому розвитку. Натомість зросте значіння мови переможців. Ясно, що німецька мова разом з дотеперішною мілітарною й дипльоматичною побідою пошириться помітно.

Кому доводиться побувати у Великій Німеччині, цей має змогу пізнати й зрозуміти всю вагу знання чужих мов. Кожна майже ділянка державного життя вимагає цего. Розуміють це у Великій Німеччині, тому школять відповідно молодих людей. В берлінських школах гомонять нині майже всі мови не лиш Европи, але й Далекого Сходу, племен замешкалих на островах Пацифіку та далеких африканських пралісів. До нації, що сини її, не забуваючи рідної мови, вчаться чужої — належить і майбутнє!

А в нас?! — Багато українців, що опинилися у Німеччині та знайшли дещо кращу працю, завдячує це вмінню по німецьки. Дехто дістав працю, що може дальше поглиблювати і своє знання.

Їдучи одного разу з товаришем берлінською залізницею стрінули ми дві елеґантно одяґнені пані, які звернулися до нас ломаною німецькою мовою за інформацію, де їм треба висідати до Зоольоґічного Городу. Довідуємося, що вони доні нашого сусіда з полудня, зпоза »спільної« бувшої границі. І тут мій товариш заговорив до них чистенько, плавно по їхньому. Здивовані спитали мене, звідкіля це мій товариш так гарно по їхньому говорить. Та мій товариш самий пояснив їм вічливо, що ми українці вчимося чужих мов, бо хочемо знати мови не лише наших приятелів, але й ворогів... Це зробило на чужинок помітне враження та мусіло викликати й деяку пошану. І воно так все буває, а тому ми українці, що хочемо мати серед вільних народів належне місце — мусимо вчитися самі й вчити інших наших братів чужих мов.

Зокрема треба тепер звернути увагу на німецьку мову. Та притому не забувати і про знання мов: італійської, еспанської, анґлійської чи французької, а як хто має змогу — турецької чи японської. І знання словянських мов придасться. Може прийти час, треба нам буде не лише інжинірів, адміністраторів, економістів, учителів та ін., але й знавців чужих мов.

То ж не гаймо часу й учімся чужих мов і то вчімся їх пляново не лише в свому власному інтересі, але і в інтересі свого народу.

Треба ще додати, що знання чужої мови не полягає лише на вмінню говорити нею. Треба вміти її на письмі та в слові, відчути її духа, відтінків поодиноких слів передавати поправно літературною мовою бажану думку. Знання мов — це знання народів і культури, це знання світа. Ми українці не сміємо залишатися позаду!

І. Троняк, Вісбаден-Лімбурґ.

НОВИНКИ

КАЛЕНДАР

ВЕРЕСЕНЬ.

21. Субота — РІЗДВО ПРЕЧ. БОГОРОДИЦІ
22. Неділя — 14 ПО СОШ. ЙОАКИМА.
23. Понеділок — Мінодори, Митр.

— СПРАВА ПРОХАНЬ. Звертаємо увагу всім, що висилають якінебудь прохання до німецьких урядів, щоб у власному інтересі перестерігали таких моментів: 1) форма подань мусить бути бездоганна (під оглядом письма, стилю та естетики); 2) те саме відноситься до залучників; 3) подання повинно мати поручення місцевого УДК; 4) часто вказаним подання пересилати через відповідні секції УДК. або УЦК. Про це вже поінформує УДК. — Діловий Керманич УЦК.

— ДО УЧИТЕЛЬОК ЖІНОЧИХ ФАХОВИХ ШКІЛ. Всіх учительок, які мають відповідні кваліфікації до навчання у жіночих школах домашнього господарства та школах ремісничих — кравецьких просимо негайно зголоситися письменно чи устно у шкільнім рефераті при У. Ц. К., Краків, Зелена 26, предкладаючи одночасно опис життя в німецькій мові у двох примірниках. Школи домашнього господарства проектовані у Криниці, Сяноці, Балигороді, Перемишлі, Холмі, Володаві, Грубешові, Белзі та в кількох більших селах тих районів. Ремісничі кравецькі жіночі школи передбачені в Перемишлі та Грубешові. — Культурноосвітній керманич УЦК.

— УКРАЇНСЬКІ ГІМНАЗІЙНІ КУРСИ У КРАКОВІ НЕ ВІДБУДУТЬСЯ. Зацікавленим батькам подається до відома, що українські гімназійні курси у Кракові не дозволені.

— КОМУНІКАТ. Отсим повідомляємо, що в суботу 21. вересня ц. р., в суботу 28. вересня ц. р. та в суботу 5. жовтня ц. р. відійдуть до заведень Сіменса в Берліні транспорти мужчин та жінок. — Кандидати й кандидатки мають зголошуватись найпізніше два дні перед кожним транспортом. Окремих повідомлень не будемо висилати. — Український Допомоговий Комітет у Кракові, Реферат Праці. (Кр₃ків, вул. Яблоновських 10/12).

— У ЗВЯЗКУ З ПОЯВОЮ оповістки б. Управи »Зарева« в ч. 92 »Кр. Вістей« довідуємося від Українського Центрального Комітету, що заступник голови »Зарева« п. В. Дядинюк переводив збірку у Холмі на свою руку, себто від »Зарева«, без нiякого дозволу ні доручення УЦК, бо »Зарево« ані ніколи не було, ні досі не є секцією УЦК. Притому від д-ра Е. Цегельського довідуємося, що його виступ зі »Зарева« не був безпідставний, бо як музичний референт при УЦК. мусів відповідно зареагувати на нельояльне відношення управи »Зарева« до УЦК.

— У ВОЛОДАВІ відкривається Державна 2-річна Торговельна Школа. Всі діти, що скінчили 14 літ життя та мають щонайменше освіту 7-ми клясової народньої школи і мають бажання фахово приготовитися до життя, повинні ще в найскорішому часі зголоситися. Ті, що вже вчилися в торговельних школах, а мають охоту продовжувати фахово-торговельну освіту, також можуть зголошуватися до Торговельної Школи у Володаві. — Дотепер до школи вже зголосилося 311 учнів.

— ВПИСИ ДО УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИЧНОЇ ШКОЛИ у Кракові на шк. р. 1940/41 відбудуться в днях від 20. до 30. вересня ц. р. від год. 18. до 19. в »Просвіті«, Адольф Гітлер-Пляц 12/ІІ.

— ПРИГАДУЄМО щераз, що всі музики, композитори, співаки, малярі, різьбарі, графіки, артисти, режисери, письменники, журналісти, видавці, книгарі, фотографи й торговці мистецькими виробами мусять до 30 вересня ц. р. зголоситися до шефа області (дістрікту) через місцевого крайсгавптмана і то без огляду на те, чи виконують свою працю як аматори, чи як фахівці. Цей розпорядок обовязує також і українців. Підлягають йому всі диригенти сільських чи міських хорів. Кожний має виповнити по два друки, які можна дістати в уряді крайсгавптмана чи в дістрікті, додати до них 3 фотографії й оплату 2 зол. Уряд видасть дозвіл, без якого пізніше не можна буде виконувати ніякої культурної праці.

— 2-КЛЯСОВА ДЕРЖАВНА ТОРГОВЕЛЬНА ШКОЛА В ЯРОСЛАВІ. За дозволом німецької шкільної влади відкривається 1-ша й 2-га кляса держ. торг. школи для хлопців і дівчат. До 1-шої кляси дістаються без іспиту ті, що скінчили найменше 7. кл. народ. школи, інші складають вступний іспит. До 2-ої кляси приймаємо тих, що скінчили давно 1-шу кл. пол. типу торгов школи, або рівнорядну школу, інших приймаємо на підставі вступного іспиту. Місячна оплата — 20 зол. Бідніщим можливі знижки. Для замісцевих бурса. — Вступні іспити та вписи відбуваються 17. й 18. вересня ц. р. при вул. Вузькій 1. Треба принести останнє шк. свідоцтво й метрику. Наука починається 20-го вересня ц. р. Дирекція.

— ДИРЕКЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ 2-РІЧНОЇ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ШКОЛИ В БІЛІ на Підляшші взиває всіх зголошених кандидатів до І. кл., які покінчили 14. рік життя і мають щонайменше освіту 7-ми клясової народньої школи, щоби зголосилися, почавши від 23-28 вересня ц. р. з метрикою уродження і шкільним свідоцтвом (7. кл.) в канцелярії Українського Допомогового Комітету і вплатили вписове до І. кл. золотих 20. Пізніші зголошення не будуть узгляднені. Речинець вступного іспиту буде поданий пізніше.

— БЕРЕЖІТЬ ДОКУМЕНТИ! Як повідомляє краківська дурекція кримінальної поліції, в останніх часах часто зголошують про крадіж або згубу документів (виказок). Тому необхідно пильніше берегти свої документи в залізниці, на залізничних двірцях, в публичних льокалях і на вулиці. Загублені та вкрадені документи часто інші особи зложивають зі шкодою та великими клопотами для їхніх первісних власників. Тому бережіть свої документи!

— КУРС ГІМНАСТИКИ, РИТМІКИ Й ПЛЯСТИКИ для жіноцтва й дітей під фаховим проводом, почався в середу 18. вересня ц. р. в салях »Просвіти«. Зголошуватися щоденно в домівці »Просвіти« від год. 16—17, Краків, Адольф Гітлер-Пляц ч. 12/ІІ.

— УПРАВА ТОРГ. ШКОЛИ У ВОЛОДАВІ пошукує професорів до навчання: книговодства, товарознавства, писання на машині та стенографії. Прохання вносити з коротким життєписом на адресу УДК. в Холмі, вул. Люблинська 3.

— ВПИСИ ДО УКРАЇНСЬКОЇ ТЕХНІЧНОЇ ШКОЛИ У ХОЛМІ — ПРОДОВЖЕНІ. В Українській Технічній Школі у Холмі будуть урухомлені відділи — механічний, електротехнічний і хемічний, якщо до них впишеться більша кількість учнів. — Для приняття треба мати скінчені 4 кляси гімназії (малу матуру), або 3. кляси та вступний іспит. При вписах треба предложити шкільне свідоцтво та метрику. Вписи приймає Український Допомоговий Комітет у Холмі (вул. Люблинська 3). Українські батьки і матері повинні записувати масово своїх дітей до технічних шкіл. Мусимо памятати, що без техніків, механіків, електротехніків чи хеміків, не будемо культурною нацією, та що техніка здобуває світ!

Короткі вістки

= КАНЦЛЄР ГІТЛЕР переслав телеграфічно на руки президента чілійської республики свої побажання з приводу свята самостійности Чіле.

= АМНЕСТІЯ НА МАДЯРЩИНІ. Вислідок амнестії вийде небаром на волю Франц Салляі, провідник мадярських націоналістів, що від 1937 р. перебуває у вязниці.

= БОРОТЬБА З ЖИДАМИ В РУМУНІЇ. Румунське міністерство господарства усунуло всіх жидівських біржевих маклерів і агентів. В Букарешті замкнено три найбільші синагоги, так само замкнено синагоги у Крайовій.

= ЛОВИ НА АНГЛІЙСЬКІ БАЛЬОНИ. У вівторок буря зірвала 72 англійські запорові бальони й понесла їх над Францію. Німецькі летуни почали лови на ці зірвані бальони. Після короткого часу майже всі були зістрілені. Перед тим ім більшість англійських бальонів зістрілили, заки вони спричинили шкоди в проводах високої напруги.

= ЗБОМБАРДОВАНО АНГЛІЙСЬКИЙ ПАРОПЛАВ. Німецькі бомбовики збомбардували англійський пароплав містоти 4.261 тон »Торелі«, що затонув. 14 розбитків доплило до Канади.

= ЗАТОНУВ АНГЛІЙСЬКИЙ ПАРОПЛАВ. Англійський торговельний пароплав »Ст. Агнес«, — 5.183 тон, затонув сторпедований тисячу миль від Лісбони, в дорозі з Америки до Англії.

= УШКОДЖЕНО АНГ. ПІДВОДНЕ СУДНО. До Гібральтару приплило важко ушкоджене одно англійське підводне судно.

= АНГЛІЙЦІ ОБКИДАЛИ БОМБАМИ ДАНСЬКЕ РИБАЛЬСЬКЕ СУДНО. На Північному Морі англійські літаки обкидали бомбами данське рибальське судно. Три рибалки потонули, один вирятувався.

= АНГЛІЙЦІ АРЕШТУВАЛИ ЄГИПЕТСЬКИХ СТАРШИН. З огляду на протианглійське наставлення англійська військова влада заарештувала багато єгипетських старшин.

= ПРОТИАНГЛІЙСЬКІ ДЕМОНСТРАЦІЇ В ІНДІЇ. Гіндуси протестують проти висилки індійських військ поза межі Індії для оборони інтересів Англії. Підчас бійки з поліцією в Теліхеррі вбито двох поліцаїв, ранено 13 гіндусів.

= ЗНИЖКА В НЮЙОРСЬКІЙ БІРЖІ. Нюйорський капітальовий і збіжевий ринок осягнув свій найнижчий стан цін.

ПОДЯКА.

Дня 10. вересня 1940 р. відійшла від нас на все наша люба донечка Лярисса-Тетяна. Хоч прожила тільки 1¼ року життя, то однак полишила не тільки свою Родину, а й чужих, хто її знав, у глибокому жалі. Трагічно зівяла молоденька наша, нерозвита Квіточка, не доживши, щоби побачити своїми цікавими оченятами вільну рідну землю своїх батьків. На цьому місці складаємо щиросердечну подяку о. Павликові, парохові Дубрівки, о. Дмитришинові зі Сталевої Волі та о. Гурковій з Дубрівки за відправу і похорони, зокрема о. Гурковій за зворушливі прощальні слова над гробом. Безмірно вдячні Вп. П. Павлишам і п. Пуньківній Соні з Ніска за щиру розраду і жертвенну поміч в улагодженні похоронів, а п. Пуньковій Остапові з Ніска за зворушуючий спів. Дякуємо щиро Вп. п. інж. Мацюракам, що прибули зі Сталевої Волі, Вп. пп. Евг. Гуркові і Пироговій з Курини, а дальше Всім, що несли слова потіхи і були приявні на похоронах.

Прибиті горем Батьки
Мирослава та інж. Ярослав Зубolі,
сестричка Лідуся й Рідня.

—о—

Зі спорту.

ДРУЖИНОВИЙ МАРШ У КРАКОВІ.

Кому з українців довелося бути припадком минулої неділі за Краковом на шляху, що починається з кінцем трамваєвої лінії ч. 2, того напевно здивувала мила несподіванка. В полі, на краю міста жовтоблакитні прапорці й гурт зібраних громадян ,а на блискучій асфальтовій шосі ряд дружин у скорому напруженому марші. Дружина за дружиною, юнацтво й доросла молодь, жінки й мужчини ,всі в спортовому виряді, з повними наплечниками, маширують скорим кроком, приспішують, біжать і знов маширують одні наперед других. — Сонце припікає, тиснуть виладовані тягарем наплечники, ллється струями піт, неодному вгризилися вже й до крови невигідні черевики, та ніхто на це не зважає — це змагання! Кожна дружина, кожний юнак і кожна дружина знає тільки одне: перемогти! — Ще 10 км, ще 5 — скорше, скорше, довший крок, держатися разом — і разом дійти цілою дружиною до мети! Це були змагання Відділу Виховання Молоді при Українському Допомоговім Комітеті у Кракові у дружиновому маршi.

До змагань стануло 5 дружин (мужчин і жінок) в числі 50 змагунів, допущених лікарем. Закінчення змагань відбулося при меті й полишило на всіх присутніх дуже гарне враження. Всі дружини на чолі з командою відділу уставилися рядом в чотирокутнику. Гості станули також в організовану лаву. Референт Молоді м-р Лев Дубас обняв командy, відібрав звіт, наказав віддання почести прапорові й поручив провідникові змагань Миколі Ковалеві проголосити вислідн, що представляються так:

Марш мужчин 15 км. з обтяженням 10 кг: 1) Юрій Соколовський (провідник дружини), час: 1 год. 45 м, 56 сек. 2) Дмитро Орищак, час: 1 год. 48 м, 22 сек. 3) Лев Дубас, час: 1 год. 58 м, 11 сек.

Марш юнаків 10 км з обтяженням 6 кг: 1) Володимир Мацьків (провідник), час: 1 год. 15 м. 57 сек.

Марш юначок 6 км. з обтяженням 4 кг: 1) час: 1 год. 5 мін. 7 сек.

Після проголення вислідів один з учасників змагань, ред. Ярослав Старух, виголосив коротку промову про значіння тих змагань, вказуючи між іншим, що для нас це не забава, чи розривка, але поважна заправа до великого життєвого змагу. Притім підкреслив, як приклад для нас дуже повчаючий те, що в Німеччині кожний провідник, хочби найменшої клітини, мусить обовязково здобути спортову відзнаку.

Закінчено збірку серед піднесеного настрою, відспіванням національного гимну.

Повні радости і бадьорости, відсвіжені воздухом і дощем, піднесені духом, заправлені в змагу маширували опісля до дому учасники змагань зі співом на устах, милою згадкою та твердою постановою дальше вправляти й дальше змагатися!

Шкода тільки, що не всі були там з нами, не всі, що могли і повинні були. Велика це шкода й для них і для нас усіх. Нікого не повинно забракнути в наших рядах, у наших дружніх лавах. Усі, кому тільки здоровля дозволяє, повинні тоже ходити на площу і пильно вправляти.

Не в картах, не в пиві, ни в білярді, але тут найдуть правдиву, здорову емоцію й сповнення важного обовязку на шляху наших змагань. ав.

Листування Адміністрації

Вп. Смук А. — Журавиця: Ми одержали від Вас 20 зол. Просимо подати на що вони призначені.

Вп. Березовський А. — Радзинь: Передплата вирівнана по кінець 6. р.

Вп. Інж. Шпітцер О. — Лібяж: Передплата »Кр. В.« вирівнана до 20. 10. б. р. Історію Крупницького в нім. мові маємо на складі, коштує 15,— зол. пересилка 1 зол. 20 гр. »Іл. В.« вислали.

Вп. Інж. Пусяк М. — Лиманова: За »Кр. В.« по кінець року треба ще заплатити 9,25 зол., за »Іл. Вісті« 8.— зол.

Вп. Барна Р. — Команча: По кінець року треба ще надіслати на передплату »Кр. В.« 10.50 зол.

Вп. Проф. Ковальський Е. — Пултуск: Грошей ще не одержали і тому не можемо Вам подати доки заплачена передплата.

Вп. Ткачук М .Ватенштедт: За »Кр. В.« по кінець вересня належиться нам 10,15 зол. »Іл. В.« заплачені по кінець вересня.

Вп. Возняк О. — Грибів: Передплата вирівнана по 5. жовтня ц. р.

Вп. Ільчишин Д. — Воробляк Корол.: В справі посилок просимо звернутися до найблизчої пошти. »М. Д.« висилаємо, а долучений чекове просимо вислати належитість.

ОГОЛОШЕННЯ

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Д-р Богдан Карпевич відкрив адвокатську канцелярію й веде її в Замістю, вул. Жеромського ч. 11а/I. 1059 4-10

Пошукую дентистичного техніка самостійно вести технічно-дентистичну робітню за доброю винагородою. Зголошення: Іван Башта, лікар-дентист, Łeczna Kr. Lublin. 1057 3-3

КУПИМО АБО ВИЗИЧИМО КНИЖКИ:

1) Панейко: Українська стенографія.
2) Д-р І. Федів: Опис землі (бібліотека »Самоосвіти«).
3) Д-р І. Федів: Які народи й держави на світі? (бібліотека »Самоосвіти«).
4) о. Л. Лужницький: Літургіка.
5) о. Д-р Я. Левицький: Історія Церкви.
6) Історія Українського Війська — видання І. Тиктора.
7) Історія Української Культури — видання І. Тиктора.

Ці дві останні книжки купимо тільки в оригінальній оправі й у дуже доброму стані.

Просимо подати ціну.

»Українське Видавництво«.

МЕШКАННЯ (окремої кімнати з комфортом) **при українській родині в Кракові, шукає урядовець української установи. За вигідне мешкання — належна винагорода. Зголошення до Адміністрації »Краківських Вістей« для М .** 2-3

Микола й Михайло Івашкови й Володимир Макар зі Львова відізвіться Михайло Івашків, Bronowic Małe od Krakau, вул. Зачароване Коло ч. 35.

Ґенко, подай свою адресу. Ярослав Білик, Hannover, Zimmerstr. 48. III. st. b. Klingebiel.

Вільне місце для лікаря — вільна практика — місцевість 5.000 жителів і околиця без лікаря. Зголошуватись швидко по інформації на адре у — Wasyl Tschubatyj, Lautenburg. Bierverlag (Westpreussen) 1073 2-2

Конкурс. Музичний Інститут у Ярославі розписує конкурс на учителів (-льок) співу, фортепяну, скрипки, челья і т. п. інструментів. Подання враз із залучниками надсилати на адресу: »Папирус«, Ярослав, вул. Головна 16. 1074 2-2

Хто чув би про Степана Крука Демяновича з села Злазного повіту Костопіль (Волинь), прошу повідомити: Michael Kruk, Dessau, Johannistr. 16. Schuhmachermeister-Merheim. 1078 2-2

АПТИКА »під Орлом«, Грубешів, пошукує магістра (-стру) на постійну посаду. 1-1

Хто знає місце перебування Осипа Вітова з Маляви пов. Добромиль, — прошу подати його адресу. Микола Бачик. Meerdorflager über Peine Bezirk Braunschweig. 1084 1-1

Пошукую братів: Василя й Миколу Федорчуків із с. Топча, Рівенщина. Stepha Fedorczuk, Seiderzell Post Feuchtwangen, Mittelfranken. 1085 1-2

Пошукую інж. Василя Ковальчука, інж. Хомяка Інокентія, друзів із Л. У. Г. Кірічко Аркадій, — Ansbach, Gellertstr. 10. Mittelfranken. 1086 1-1

Дмитре Палажій, Петре Гуркало, Степане Нагуляк із Словіти — напишіть, Мирослав Колодій, Radymno Ringplatz 16, Gen. Gouvernement.

Пошукую брата — Василя Стефаніва з Петранки. Сестра Софія. Sophie Stefaniw, Südliche-str. 14 Berlin emensstadt. 1087 1-1

ПАНСІОН »ФАРИС« — КРИНИЦЯ — це найкраще й найвигідніше відпочинкове місце в кожній порі року. — **Повний комфорт.** 1071 3-5

Книжки, шкільне та бюрове приладдя в великому виборі має на складі »Українська Книгарня«, Грубешів, вул. Люблинська 2. Представництво краківського »Українського Видавництва«. 1095 1-3

Осип Ховайло й інші знайомі, відгукніться. Пошукує Федір Бокін. Адреса: Грубешів, Сташи[illegible] 108[illegible] 3

Андрій Голубовський подає до відома знайо[illegible] свою адресу: Andreas Holubowskyj, Leipzig Bornaische str. 198 b. 1089 1-3

Рутинованого конципієнта з правом заступництва й знанням законів у колишній Конгресівці шукає д-р Т. Міхаловський, адвокат і нотар у Білгораї. Зголошення з поданням умов присилати негайно. 1090 1-3

Інж. Мирослав Пузяк — присяжний землемір — відкрив канцелярію в Лімановій к. Н. Санча й виконує парцеляції, комасації й відграничення. 1091 1-2

Управа жіночої робітні суконь у Кракові пошукує від зараз фахових робітниць. Зголошуватися: Краків, Льоретанська 18/I. Жіноча Робітня. 1092 1-2

Пізнаю панну чесну, здорову, енергійну, до 28 літ, торговельна освіта, або лікарка, радо зі священ. родини, краса — неважне. Листи, знимка — Адміністрація »Кр. В.« »Рішучий«. 1093 1-1

Дмитра Лепкого з Синевідська Вижнього, повіт Стрий — шукає шурин — Лянг Отто й його сестра Ліля. Хто знав би про пошукуваного, хай зголосить на мою адресу: Лянг Отто, V. D. Mittelstelle Teschen Lager 6. O/S. 1094 1-1

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., ¼ сторінки 180 зол., ⅛ сторінки 150 зол., $^1/_{12}$ сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.
КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хто хоче замовити книжки просто на свою адресу — повинен наперед прислати належитість і на пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки.
ПЕРЕДПЛАТА »Кр. В.«: Цінник передплати поданий на першій сторінці. Передплату треба висилати згори. Передплата однакова в краю й закордоном. Часопису на кредит не можемо висилати. При зміні адреси треба все подавати попередню адресу.
ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату чи книжки з Генерал-Губернаторства належить посилати переказами або чеками нашого видавництва Sch A Warschau Nr. 2.143. З Німеччини на адресу: „Ukrainische Nationale Vereinigung" Berlin W. 50. Ansbacherstr. 15. З Протекторату на адресу: „Probojem". Praha XIV-65 post. schr. 3. Курс 1 нім. марки 2 золоті; 1 чеської корони 20 сот. При висилці грошей все треба подати на щопризначені гроші.
Звертаємо увагу подавати читко і докладну адресу.

За Редакцію відповідає начальний редактор Л. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Кармелітська 34, II. Телефон 230-39.
З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.

Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil; Hauptschriftleiter L. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Karmeliterstrasse 34. II. Fernsprecher 230-39. Druck: „Nowa Drukarnia Dziennikowa", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher. 102-79